

Carta ni sa'a Pablo ma ja ni tetniñu de nuu ñayii ka iyo ñuu Roma ma

*Sukan ndákan-tnu'u ñaña'a Pablo ma ñayii ka
kandija Su'si ma ja ka iyo i ñuu Roma ma*

¹ Saña chi Pablo kúu sa, te jinukuechi sa nuu Jesucristo ma, te maa ya, ni kana ña'a ya ja ko kuu sa apóstol, te ni tetniñu ña'a ya ja kaxtnu'u sa tnu'u maa ya ma, te ni sa'a siin ña'a ya ja na kaxtnu'u sa tnu'u vii tnu'u va'a ká'an ya ma.

² Te tnu'u ya'a kúu tnu'u ni skuiso Su'si ma onde xi'na-ka ma, te sukan ni ka tee tee ni ka yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a maa ya ma nuu tutu ndee tnu'u Su'si ma.

³ Te tnu'u ya'a ká'an siki Sa'ya Su'si ma, te maa ya chi ni kenda ñayivi ya, te ne'un sa'ya tata David ma ni kâku ya ñuu ñayivi ya, te Jesucristo iya tátnuni nuu o ma kúu ya.

⁴ Te ni kaxtnu'u Xtumani Ndios ma ja Sa'ya Su'si ma kúu ya, te iyo tnu'u ndee tnu'u ndatnu ya ma, vaa ni ji'i ya te ni ndateku ya ne'un ñayii ni ka ji'i ma.

⁵ Te Jesucristo ma chi ni skuta'vi ña'a ya tnu'u vii tnu'u mani ja ko kuu sa apóstol tee tetniñu maa ya ma, sukan-va'a ja maa ya ma, te kaxtnu'u sa nuu ndaka ñayii masu ñayii judío ka kuu i ma ja na jin kandija i Su'si ma te jin ko sa'a i sukan ká'an ya ma.

⁶ Te ne'un ñayii ya'a ka iyo maa ni, ja ni ndakana ña'a Jesucristo ma ja jin kondikin ni ya.

⁷ Te téé sa tutu ya'a, te tétiniñu sa nuu ni ja ka iyo ni ñuu Roma a, ja ka kuu ni ñayii kútoo ña'a Su'si ma, te ni ndakana ña'a ya ja jin xndoo ni ndaka ja u'vi ma.

Te kúni sa ja Yuva o Su'si ma ji'in Jesucristo Iya Tátununi ma, na skuta'vi ña'a ya ja vii ja va'a te na sa'a tna ya ja jin koo mani ni.

Kúni Pablo ma ja ki'in de jin koto de ñayii ka iyo ñuu Roma ma

⁸ Xinañu'u kuiti, te ja maa Jesucristo ma, te ndakuan-ta'vi sa nuu Su'si o a ja jin kuu ndaka ni, vaa ni-ka'nu ni-tu'u ñuu ñayivi a ka jini i sukan vivii ka kuu ni ja ni ka kandija ni Su'si o a.

⁹ Te maa Su'si iya xi-nuu jinukuechi sa ja ni-yu'u ni-ini sa káxtnu'u sa tnu'u vii tnu'u va'a Sa'ya ya Jesús ma na'a ja ñatuu ndúnaa ña'a sa vaa ndimaa ndákune'e ña'a sa ora jikan-ta'vi sa nuu maa ya ma.

¹⁰ Te ndimaa jikan-ta'vi xeen sa nuu Su'si ma ja na taa ya tnu'u, te na chindee chituu ña'a ya ja na kuu jaan sa jan koto ña'a sa nuu ka iyo ni a.

¹¹ Vaa kúu ini xeen sa ja kuni ña'a sa te ka'an sa sukan kúni Xtumani Ndios ma ja jin ko sa'a jin ko kuu ni, te jin ni'i-ka ni tnu'u ndee tnu'u ndatnu.

¹² Vaa na ka'an o ja sa'a jiniñu'u ja jin ndaka'an-so'o nuu tna'a ndaka o sukan-va'a jin kukanu ini-ka o Su'si ma.

¹³ Jin kona'a ndaka ni ja jâ ni kuu kua'a jichi kúni sa ja jan koto ña'a sa, kovaa onde vitna chi ndimaa iyo in ja ja'nu ndee nuu sa, te ñatuu nde kúu jaan sa. Chi vaa ja kúni sa kúu ja chindee ña'a

sa, sukan-va'a kuu jin sa'a ni sukan játna ini Su'si ma, te koo jayiñu'u ya, sukan chindee sa ndaka ñayii masu judío ka kuu i ma te ka sa'a i sukan játna ini Su'si ma.

¹⁴ Vaa nee yika sa nuu ñayii ka ka'an sa'an griego ma ji'in nuu ñayii ñatuu ka ka'an i sa'an griego ma, ji'in nuu ñayii ndichi ma ji'in nuu ñayii ñatuu na tnu'u ndichi ka neva'a i ma, ja ka iyo i ni-ka'nu ñuu ñayivi a.

¹⁵ Te chukan kúu ja ñu'u xeen ini sa ja jaan sa ñuu Roma a nuu ka iyo ni a, te kuu ka'an kachi sa tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma nuu ndaka ni.

Tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma chi iyo tnu'u ndee tnu'u ndatnu i ja chindee ña'a i ja jin nduu o ñayii ka sa'a ja va'a ja ndaa

¹⁶ Vaa masu kúkan-nuu sa ja káxtnu'u sa tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma, vaa tnu'u vii tnu'u va'a ya ma chi iyo i ji'in tnu'u ndee tnu'u ndatnu maa ya ma, te ndaka ñayii ka kandija tnu'u vii tnu'u va'a ya ma chi jin ndani'i ta'vi i. Te kúni Su'si ma ja xinañu'u jin koniniso'o ñayii judío ma, sani te jin koniniso'o ñayii masu judío ka kuu i ma.

¹⁷ Vaa tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma sa'a ja jin nduu o ñayii ka sa'a ja va'a ja ndaa ma, te káxtnu'u i sukan jin kandija o Su'si ma te jin kukanu ini o ya ni-kani ni-jika. Te suni sa'a ká'an tutu ndee tnu'u Su'si ma: “Ñayii sa'a ja va'a ja ndaa ma chi suu i koteku ni-kani ni-jika, vaa kúkanu ini i Su'si ma.” Sa'a ká'an.

Sukan ka ndiso kuechi ndaka ñayii ñuu ñayivi a

¹⁸ Vaa maa Su'si ma, onde andivi ma iyo ya, te káxtnu'u ya sukan ndákiti ini ya ja ñatuu játna ini

ya sukan ka sa'a ñayii ma ja u'vi ma ji'in ja ka sa'a u'vi tna'a i ma, vaa ñayii yukan chi ka ja'nu ndee i ja jin kandija jaku-ka ñayii ma tnu'u ndaa tnu'u ndija ya ma.

¹⁹ Vaa sukan ka jini yo'o ja iyo in Su'si ma, te ka jini o sukan sa'a sukan kúu ya ma, te suni ka jini tna ndaka ñayii ka sa'a ja u'vi ma ndaka ja va'a sa'a Su'si ma, vaa maa ya káxtnu'u ja iyo ya.

²⁰ Vaa yo'o chi ñatuu ka kundee maa o jin kuni o sukan kaa sukan iyo ya ma. Kovaa nuna jin ndasa'a o kuenda ndaka ja ni sa'a ya ji'in tnu'u ndee tnu'u ndatnu ya ma onde nuu ni kuva'a ñuu ñayivi a, te jin kuni o ja iyo ya ja kúu ya Su'si o ma ni-kani ni-jika. Te chukan kúu ja ñayii ka sa'a ja u'vi ma, masu kuu jin ka'an i ja ñatuu na Su'si iyo.

²¹ Te visi jâ ka jini ñayii ma ja iyo Su'si o a, kovaa ñatuu ka ndachiñu'u i maa ya ja kúu ya Su'si ma, te ñatuu ni ka ndakuan-ta'vi i nuu ya, su'va ni ka sa'a ndee i ini anua i ma, te ni ka ndandesini ini anua i ma.

²² Vaa ka ka'an i ja ka jini xeen i, kovaa masu ka jini kuiti i, su'va ka kuneé ka ku-uun i, te su'va vi'i-ka ni ka sa'a ndee i ini anua i ma nuu Su'si ma.

²³ Te ni ka xndoo i jayiñu'u Su'si iya téku ni-kani ni-jika ma, te ni ka ndasa'a i in yunuu ñayii, te vitna ja ñayii a chi ñayii naa-ni kúu i, te ni ka sa'a i yunuu lasaa ma, ji'in yunuu koo ma, ji'in yunuu ndeva'a-ni kiti ma, te ka chiñu'u i.

²⁴ Chukan kúu ja Su'si ma chi ni xndoo ya i, te ka sa'a maa i ndaka ja u'vi ma, sukan ka jani ini anua maa i ma. Te ka xtivi i maa i ma.

²⁵ Te sukan ni ka ndaxsama i tnu'u ndaa tnu'u ndija Su'si ma, te ni ka jan-ta'vi i tnu'u xnda'vi

tña'a ma, vaa ka chiñu'u i ndaka ja iyo ñuu ñayivi a ja ni sa'a Su'si ma, kovaa ka ndunaa i ja jin ndachiñu'u i maa iya ni sa'a ndaka ja iyo ñuu ñayivi a. Kovaa yo'o chi ka jini o ja Su'si ma, iyo jayiñu'u ya ni-kani ni-jika ma. Te sukan kó kuu.

²⁶ Chukan kúu ja Su'si ma, ni xndoo ya i ja jin sa'a maa i ja u'vi ma te jin tña'a maa i ja kan-nuu. Vaa ka iyo ña'a chi ka jatna ini tña'a ña ja ndi-tña'a ña'a ña, te jin ko kusu ña, te ka sa'a ña ja kayu'u ja kan-nuu, te masu sukan ni jani, ni ka'vi ini Su'si ma.

²⁷ Suni tña tee ma, ni ka xndoo de ja jin ko kusu de ji'in ñasi'i de ma, te ni ka jatna ini-ka de ja ndi-tña'a tee de ma jin ko kusu, te ka sa'a de ja kayu'u ja kan-nuu. Te ja sukan ka sa'a ka kuu de ma, te sa'a Su'si ma ja jin ndo'o jin neni de.

²⁸ Te kuechi ja ñatuu ka kandija i Su'si ma, te ni sa'a ya ja janitnuni i ma ni ka nduneé, ni ka ndu-uun-nka, te ñatuu nde ka ndasa'a i kuenda ja masu nde jiniñu'u ndaka ja ka sa'a i ma.

²⁹ Te ndimaa ja u'vi kúu ndaka ja ka sa'a i ma, vaa ka kivi nduu i ji'in ñayii ni masu ni ka tnanda'a ji'in i ma, te ka iyo i ja ka skiti ini i in-ka ñayii ma, inundiyo ini i ma, ka sa'a i ja u'vi ma, ka kukueñu ini i ma, ka ja'ni tña'a i ma, ka kanaa i ma, ka xnda'vi tña'a i ma, ka ka'an neé ka ka'an ñuu i ma, ³⁰ ka skanduu yu'u i ma, ka ka'an i tnu'u tña'a i ma, ñatuu ka kuni sii i nuu Su'si ma, ñatuu na respetu i ma, inuvixi xeen ka ndaa i ma, ndimaa ja u'vi ka jani ini i ja jin sa'a i ma, masu ka kandija i nuu yuva nuu si'i i ma,

³¹ inundee ini i ma, masu inundija i ja inuva'a ini i ma, ka sa'a ndeva'a i ñayii nda'vi ma, masu kuu

jín koo mani i ma, ni a jín kunda'vi ini i ñayii ma.
³² Visi jâ ka jini i sukan jani ini Su'si ma ja ñayii ka sa'a sukan ma ka kuu ñayii jín kúu ma, kovaa sukan-ka ka sa'a i. Te masu ka iyo sii ini i ja maa-ni i ka sa'a sukan ma, chi su'va ka kuni i ja ndaka-ka ñayii ma na jín ko sa'a sukan ka sa'a i ma.

2

Sukan ndakan ndandaa Su'si ma kuenda nuu in in o

¹ Vaa masu kuu yanduu ja sa'a ja kúu ni a, ndeva'a-ni na in kúu ni. Ndi jin ja xtekuechi ni tna'a ni ma, te maa ni, ndáxtekuechi ni maa ni, te jiso kuechi maa ni, vaa tna'a ja xtekuechi ni tna'a ni ma, chukan kuiti kúu ja sa'a maa ni a.

² Vaa ka jini o ja maa Su'si ma ka'nde tniñu ñayii ka sa'a ndaka ja u'vi ma, te sukan, te jin ndachunaa ndi'i jin ndachunaa tu'u maa i ja ka sa'a i ma.

³ Te ndi jin ja xtekuechi ni tna'a ni ma te sa'a ni ja ka sa'a i ma, ¿jani ini ni ja kaku ni nuu Su'si ma kivi ndakan ya kuenda nuu ni ma?

⁴ ¿Xi saxiko ni ja vii ja va'a sukan kuee ini ya ma vaa kútoo ña'a ya ma? ¿Te ñatuu ndása'a ni kuenda ja va'a ini ya kúu, chukan kúu ja káxtnu'u ya ichi ndaa ko kaka ni ma, sukan-va'a ndakani ndaka'vi ini ni te kondikin ni Su'si ma?

⁵ Kovaa ja sukan ndee ini ni a te ñatuu ndákani ndáka'vi ini ni a, sa'a ni ja ndákiti xeen ini Su'si ma nuu ni, kivi kenda ja ndakan ndi'i ndakan tu'u ya kuenda nawa ni yo sa'a, ni yo kuu ni ma.

⁶ Te ndi-in ndi-in o jin ndani'i jin ndatna'a nde a kúu ja ni ka sa'a, ni ka kuu o nuu ya ma.

⁷ Nde o ka ndi ini ja jin ndani'i ta'vi o te jin koteku o ni-kani ni-jika ma, te jin ni'i o jayiñu'u nuu Su'si ma te ka'an ya ja ja vava'a kúu ja ni ka sa'a, ni ka kuu o ma, nuna jin ku'un ini o ja jin ko sa'a o ja va'a ja ndaa ndija nuu ya ma, te jin ni'i o ndaka cha'a te jin koteku o ni-kani ni-jika ma.

⁸ Kovaa ndákiti xeen ini ya nuu ñayii inuso'o ka ndaa i ma, ja ñatuu ka kandija i ja ndaa ká'an nuu tnu'u maa ya ma, su'va ka sa'a-ka i tna'a ja ñatuu játna ini Su'si ma.

⁹ Te tnundo'o tnuneni ji'in tnu'u xii ini kua'a ya nuu ñayii ka sa'a ja u'vi ma. Cha'a chi xinañu'u ñayii judío ma jin ndo'o. Sani te ñayii masu judío ka kuu i ma, jin ndo'o tna i.

¹⁰ ;Kovaa naka jayiñu'u ji'in tnu'u sii ini koo nuu ndaka ñayii ka sa'a ja va'a ma! Cha'a chi xinañu'u ñayii judío ma, jin ni'i. Sani te ñayii masu judío ka kuu i ma, jin ni'i tna i.

¹¹ Vaa nuu Su'si ma chi inuu-ni ka kuu ndaka o, visi ndeva'a-ni ñuu o.

¹² Vaa ndaka ni ja ñatuu ka jini ni tnu'u ni wa'a Su'si ma ja ni ndakaxtnu'u Moisés ma te ni ka yo sa'a ni ja u'vi ma, te suni jin skenaa ni maa ni nkuu, visi ñatuu ka jini ni sukan ni ndakaxtnu'u Moisés ma. Te ndaka ndijin ja ka jini ni tnu'u ni wa'a Su'si ma ja ni ndakaxtnu'u Moisés ma te ni ka yo sa'a ni ja u'vi ma, te sukan ká'an tnu'u ni ndakaxtnu'u Moisés ma, sukan ndakan ndaa Su'si ma kuenda nuu ni.

¹³ Vaa masu ñayii yika-ni ja niniso'o-ni i tnu'u ni kaxtnu'u Su'si ma nuu Moisés ma ka kuu ñayii ka sa'a ja va'a ja ndaa nuu Su'si ma. Chi ña'a. Su'va ká'an Su'si ma ja ñayii ka sa'a ka kuu sukan ndee

tnu'u ni tatnuni Su'si ma nuu Moisés ma ka kuu ñayii ka sa'a ja va'a ja ndaa nuu Su'si ma.

¹⁴ Vaa ñayii masu judío ka kuu i ma te ñatuu na tnu'u ni yo ndakaxtnu'u Moisés ma ka jini i, kovaa ka jini i nde a kúu ja va'a ma ji'in ja u'vi ma, te maa i ka ndasa'a kuenda nawa jin sa'a i ma.

¹⁵ Te sa'a, te ka kaxtnu'u i ja iyo in tnu'u tátnuni ini anua i ma, te ka kaxtnu'u i sukan ka jani ka ka'vi ini i ma, te ka ndakunitnuni i naxe ka sa'a ka kuu i ma nú ja va'a xi ja u'vi kúu.

¹⁶ Sa'a ko kuu kivi sunkoo Yuva o Su'si ma Sa'ya ya Jesucristo ma, ja ndakan ndaa ya kuenda nuu in in o ja ka kuu o ñayii a nawa ni ka yo sa'a yu'u o ma, sukan ká'an tnu'u vii tnu'u va'a káxtnu'u sa a.

Ñayii judío ma chi masu ka sa'a kuiti i sukan ká'an tnu'u ni kaxtnu'u Moisés ma

¹⁷ Ndijin ja ká'an ni ja kúu ni judío, te kúkanu ini ni tnu'u ni ndakaxtnu'u Moisés ma, te ká'an ni ja sa'ya Su'si ma kúu ni,

¹⁸ te ká'an ni ja jini ni sukan kúni Su'si ma ja jin sa'a o ma, te já ni kutu'va ni tnu'u ni ndakaxtnu'u Moisés ma, te jini ni ndakaji ni ja va'a ma.

¹⁹ Te jani ini ni ja kúu ni ñayii káxtnu'u tnu'u Su'si ma nuu ñayii ñatuu ka jini ma te kuan koo neé kuan koo uun maa i ma, te ñu'u ndú'va kúu ni nuu ñayii ka iyo nuu nee ma sa'a ni tnu'u.

²⁰ Te jani ini ni ja teskua'a kúu ni nuu ñayii ñatuu ka jini ma, ji'in nuu ñayii yika ni ka keja'a i ka ndanduku i Su'si ma, vaa maa ni chi já jini ni tnu'u ndaa tnu'u ndichi ni ndakaxtnu'u Moisés ma.

21 Ndijin ja káxtnu'u ni nuu in-ka ñayii a, ¿naku ñatuu ndákaxtnu'u ni nuu maa ni a naxe kúni Su'si ma ja ko sa'a ko kuu ni? Ndijin ja káxtnu'u ni nuu in-ka ñayii ja máko jin sakui'na i ma, ¿te sakui'na maa ni?

22 Ndijin ja ká'an ni ja ma kuu ndatuu tee ma ji'in in-ka ña'a ma, ¿te maa ni ndátuu ji'in in-ka ña'a ma? Ndijin ja saxiko ni ja masu Su'si ka kuu ma, ¿te kivi ni nuu ka ñu'u i ma, te sakui'na ni?

23 Ndijin ja kúvixi maa ni ja jini ni tnu'u ndaa ni ndakaxtnu'u Moisés ma, kovaa sa'a ni ja ka saxiko ñayii a Su'si o ma, vaa ñatuu sa'a ni sukan ká'an ya ma.

24 Sukan ká'an tutu ndee tnu'u Su'si o a: “Ja kuechi ndijin a, te ñayii masu judío ka kuu i ma, ka ka'an ndeva'a i ja kuu Su'si o a.” Sa'a ká'an tnu'u ya a.

25 Ja ndaa kúu ja nuna kitnuni o chi chindee ña'a i, nuna sa'a o sukan ká'an tnu'u ni tatnuni Moisés ma. Kovaa nú ma sa'a o, te ko kuu o sukan-ni ka kuu ñayii ñatuu ka yitnuni i ma.

26 Chukan kúu ja in ñayii ñatuu yitnuni ma te sa'a i sukan ká'an tnu'u ni ndakaxtnu'u Moisés ma, kuenda tnu'u ja yitnuni i kúu, ká'an Su'si ma.

27 Vaa ñayii ñatuu yitnuni yikikuñu i ma kovaa kándija i ndaka tnu'u Su'si ma ja ni ndakaxtnu'u Moisés ma, kuu ndaka'an i kuechi ni a, vaa visi neva'a ni tutu ndee tnu'u ni tatnuni Su'si o a, te visi yitnuni ni a, kovaa ñatuu sa'a ni sukan ká'an tnu'u Su'si ma ja ni ka'an Moisés ma.

28 Vaa ja ko kuu o ñayii judío ma chi masu yika-ni ja sa'a o sukan ka sa'a ñayii judío ma ja ka chitnuni i yikikuñu i ma kúu. Chi ña'a.

29 Su'va ja jin ko kuu o ñayii judío ndija ma kúu ja

nú ni nduvii ni ndundoo ini anua o a, te sukan, te ini anua o a ni nukitnuni ndija i nuu Su'si ma. Vaa masu yika-ni ja kúu ká'vi o sukan ndee tnu'u ni ka'an Moisés ma kúu ja ko kuu o ñayii judío ma chi su'va nú maa Xtumani Ndios ma ni ndaxsama ña'a. Te ja ñu'u ini o kúu ja Su'si ma ndaka'an va'a ndaka'an vii ja sa'a o ma, te masu ñu'u ini o ja ñayii ma, jin ka'an vii ja sa'a ja kuu o ma.

3

¹ Chukan kúu ja, ¿nawa ka ni'i o ja ka kuu o judío ma? ¿Xi nawa chíndee ña'a ja jákitnuni o ma?

² Kua'a xeen ja jin ni'i o ja ka kuu o ñayii judío a, nuna jin jaku'ni ndaa ini o tnu'u Su'si o a. In kúu ja ni kukanu ini ña'a Su'si ma ja nuu nda'a yo'o ni xndoo ya tnu'u ni tatnuni ya ja jin ko sa'a o ma.

³ Chukan kúu ja, ¿naxe ka'an o? Nú in nde ni ñatuu kándija, te ¿ja ñatuu kándija ni ma, sa'a i ja ma sa'a-ka Su'si ma ja ni skuiso ya ma?

⁴ Ña'a, vaa Su'si ma chi in ja ni ka'an ya ja sa'a ya ma, chi ûni sa'a ya, visi sukan-ni kúu maa ñayii a ja ñatuu sa'a i ja ndaa ma. Vaa sa'a ká'an tutu ndee tnu'u Su'si o ma:

Sukan-va'a jin ndakunitnuni ñayii ma ja tnu'u ndaa tnu'u ndija kúu tnu'u ká'an ni a, vi Su'si,

te ñatuu na in ká'an ja masu ja'nde ndaa ni tniñu ñayii ma.

Sa'a ni jiña'a David ma Su'si ma.

⁵ Kovaa ka iyo jaku ñayii ma ja ka ka'an i ja kuechi ja u'vi ka sa'a i ma, te iyo-ka jayiñu'u Su'si ma. Te ka jani ini i ja chukan kúu ja masu va'a ini Su'si ma ja xndo'o xneni ya i ma. Sa'a ndáka'an

sa sukan ka ká'an jaku ñayii ma. Te yo'o, ¿naxe jin ka'an tna o?

⁶ ¡Masu kuu ja jin ka'an o sukan! Vaa nú ma xndo'o xneni ya ñayii ka ndiso kuechi ma, ¿naxe ka'nde ya tniñu ñayii ka iyo ñuu ñayivi a?

⁷ Te in-ka tnu'u ja ka ka'an ñayii yukan kúu ja ndaka tnu'u ka ka'an i ja masu ja ndaa kúu ma, kovaa sa'a tnu'u ka ka'an i ma ja ka ndasa'a jaku-ka ñayii ma kuenda ja maa in-ni Su'si ma ká'an tnu'u ndaa tnu'u ndija ma, te ka ndachiñu'u xeen-ka ñayii ma Su'si ma. Te ka ka'an ñayii tnu'u ma: “¿Te naku ka ka'an i ja ka ndiso kuechi o?”, ka kuu i ka ka'an i.

⁸ Kovaa nuna jin kandija o ja ka ka'an ñayii tnu'u ma, te ¿xi jin ka'an tna o ja jin sa'a o ja u'vi ma, sukan-va'a nduu i ja va'a ma? ¡Masu kuu ja jin ka'an o sukan! Kovaa maa ñayii yukan, ka ka'an i tnu'u sa ja sa'a káxtnu'u sa. Kovaa maa Su'si ma chi jini ya ja sukan ka ka'an i tnu'u sa ma, te kenda kivi ja ndakan ya kuenda nuu i ja sukan ka ka'an i ma, te jin ndachunaa maa i.

Ni-in ñayii ñatuu sa'a ja va'a nuu Su'si ma

⁹ ¿Te naxe jin ka'an o? ¿Yo'o ja ka kuu o judío a, ñayii va'a-ka ka kuu o sana ñayii masu judío ka kuu i ma? Ña'a, vaa ndaka o ji'in ñayii masu judío ka kuu i ma, já ka ndiso kuechi o nkuu.

¹⁰ Sukan ká'an tutu ndee tnu'u Su'si ma: Ni a in ñayii sa'a ja va'a.

¹¹ Ni a in ñayii jáku'ni ini.

Ñatuu na in ndánduku Su'si ma.

¹² Ndaka i ni ka ski'in maa i.

Ndaka i, masu ñayii jin kuu-ka ka kuu i.

Ñatuu na in sa'a-ka ja va'a, ni a in-nka i.

13 Sukan kini kaa nuu ka yinee ndiyi ma nuna ndanune i ma, sukan ka kuu tnu'u ka kana koo sukun ñayii ma.

Te ja ka ka'an i ji'in yaa i ma, ja ka xnda'vi i ñayii ma kúu.

Te sukan kúu venenu koo ma, sukan kúu ja ka ka'an i ji'in ñii yu'u i ma.

14 Te ka ñu'u chitu yu'u i ma ja u'vi ja kini ja ka ka'an i ma.

15 Te ja'a i ma ka jika ñama-ka kuan koo i ja jin ka'ni i ñayii ma.

16 Ka xndoo nda'vi ka xndoo kee i ichi ka jika i ma,

17 vaa ñatuu ka jini i naxe jin koo mani i ji'in ñayii ma.

18 Te ñatuu ka yu'u i ja Su'si ma chi nde'ya ña'a ya.

19 Kovaa ka jini o ja ndaka sukan ndee tnu'u Su'si ma, ká'an i ja jin kuu maa ñayii ka jani ini i ja nuna jin sa'a i ndaka sukan ká'an tnu'u ni tatnuni Moisés ma, te jin ndani'i ta'vi i. Kovaa ña'a. Vaa maa Su'si ma ndakan kuenda nuu ndaka ñayii ka iyo ñuu ñayivi a, te jin ndachunaa i ndaka nawa ni ka yo sa'a, ni ka yo kuu i ma. Te kivi yukan masu na in kuu ka'an-ka.

20 Vaa visi tnuñu maa ñayii ma ja sa'a i ndaka sukan ndee tnu'u ja ni wa'a Su'si ma nuu Moisés ma, kovaa ni a in ñayii ma, masu kundee i sa'a i ja va'a nuu ya ma te ndani'i ta'vi i. Vaa tnu'u ni wa'a Su'si ma nuu Moisés ma, yika-ni ja sa'a i kúu ja ndákunitnuni ñayii ma ja ja u'vi ni sa'a i ma te ni jiso kuechi i nuu Su'si ma.

Ja ni ka kukanu ini o Jesucristo ma ja suu ya ni chunaa nuu tniñu o ma te ni ka kaku o nuu ja u'vi ma

²¹ Kovaa vitna, te Su'si ma, ni kaxtnu'u ya in-ka tnu'u jaa sukan jin ndayaa o nuu ja u'vi ma te jin ko kuu o ñayii jin ko sa'a ja va'a ja ndija nuu ya ma. Vaa onde Moisés ma ji'in tee ni ka yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a Su'si ma, ni ka yo kaxtnu'u de ja sukan ko kuu ma.

²² Chukan kúu ja ndeva'a-ni na in kukanu ini Jesucristo ma ja maa ya ni chunaa nuu tniñu i ma nuu ni ji'i ya nuu krusi ma chi sakanu ini Su'si ma kuechi i ma. Vaa ndaka ñayii ka kukanu ini i Jesucristo ma, kuu jin sa'a i ja vii ja va'a ma. Vaa Su'si ma chi masu nde sa'a siin ya ni-in jichi ñayii ma,

²³ vaa ndaka ñayii ma, ni ka sa'a i ja u'vi ma te ni ka jiso kuechi i nuu Su'si ma, chukan kúu ja ni ka kujika i nuu iyo jayiñu'u ya ma.

²⁴ Kovaa Su'si ma chi ni kunda'vi ini ña'a ya, te ni skuta'vi ña'a ya tnu'u vii tnu'u mani ya ma, te ni sa'a ya ja maa Jesucristo ma ni ndachunaa nuu tniñu o ma, te sukan, te ni ka kaku o nuu ja u'vi ma.

²⁵ Vaa ni tetniñu Su'si ma Jesucristo ma ja kúu ya, te ni jati niñi ya ma ja jin kuu o ma. Te nuna jin kukanu ini o ja sukan ni ndo'o Jesucristo ma nuu tniñu o ma, chi ndasavii ndasandoo ña'a Su'si ma nuu ndaka ja u'vi ni ka yo sa'a o ma. Te Su'si ma, ni kaa kuee ini ya, vaa ñatuu ni xndo'o xneni ya ñayii ma ja kuechi ndaka ja u'vi ni ka yo sa'a i ma.

²⁶ Kovaa onde vitna, te já ni kaxtnu'u ya ja iya sa'a ndimaa ja va'a ja ndaa kúu ya, vaa ni ndachunaa maa ya ndaka kuechi ni ka yo sa'a o onde xi'na-ka

ma. Te suni sukan káxtnu'u ya ja maa ya sa'a ja ndaka o ja ka kukanu ini o Jesús ma te ni ka jan-ta'vi o ya ma, te ñatuu-ka na kuechi ka ndiso o nuu Su'si ma, te jin nduu o ñayii ka sa'a ja va'a ja ndaa nuu Su'si ma.

²⁷ Chukan kúu ja, ¿ndenu iyo ja ká'an ñayii ma ja maa i kúu sa'a ndaka ma? Masu na in kuu sa'a kuiti ja va'a, ja maa in-ni i ma. Nú masu ja onde kukanu ini i Jesucristo ma, sana kuu sa'a i ndaka ja va'a ma.

²⁸ Te chukan kúu ja ka ndasa'a o kuenda ja masu kuechi ja ni ka yo sa'a o ndaka ja ni kaxtnu'u Moisés ma, te ni ka nduu o ñayii ka sa'a ja va'a, chi ña'a. Vaa onde ni ka kukanu ini o Jesucristo ma, saa ni chindee ña'a ya ja ni ka nduu o ñayii ka sa'a ja va'a ja ndaa.

²⁹ ¿Te Su'si ma, Su'si maa in-ni ñayii judío ma kúu ya? Te ñayii masu judío ka kuu i ma, te ¿masu Su'si tna i kúu ya? Ñatuu na in ko kani ini sukan, vaa Su'si ma chi suni Su'si tna i kúu ya.

³⁰ Vaa Su'si ma chi maa in-ni ya kúu Su'si ndaka o a. Te nú ñayii judío ma, jin kukanu ini i ya, te sa'a ya ja jin nduu i ñayii jin ko sa'a ja va'a ja ndaa ma. Te suni sukan sa'a tna ya ja jin kuu ñayii masu ñayii judío ka kuu i ma, nuna jin kukanu ini i ya.

³¹ Chukan kúu ja, yo'o ja ka kukanu ini o Jesucristo ma, te masu kuu jin ka'an o ja masu jiniñu'u tnu'u ni wa'a Su'si ma nuu Moisés ma. Su'va yo'o ja ka kukanu ini o Jesucristo ma, ka ka'an o ja kanuu xeen-ka tna kúu tnu'u ni kaxtnu'u Su'si ma nuu Moisés ma.

4

Sukan ni kandija Abraham ma ja ni jiña'a Su'si ma, sukan jin kondikin tna o jin sa'a o

¹ ¿Te naxe jin ka'an o ja kuu tna'a o tee ni yo nani Abraham ma? ¿Nawa ni ni'i maa de ja kuu maa de?

² Nute kuechi ja ni yo sa'a de ma te jin kuña'a i ja in tee sa'a ja va'a kúu de chi savixi de maa de. Kovaa nuu Su'si ma masu kuu jin savixi o maa o.

³ Vaa ¿nawa ká'an tutu ndee tnu'u Su'si ma? Ká'an i ja: "Abraham ma chi ni kukanu ini de Su'si ma, te ni ndaka'an ni ndakachi ya ja in tee sa'a ja va'a ja ndaa kúu de."

⁴ Va'a-ni, vaa ñayii satniñu ma chi masu kuu ka'an o ja ja skuta'vi ña'a jito'o i ma kúu ja ni chuya'vi de i ma chi ja ni satniñu i ma kúu.

⁵ Kovaa Su'si ma kúu iya sa'a ja onde ñayii ka sa'a ja u'vi ma te ka ndiso kuechi i ma chi kuu jin ko kuu i ñayii jin ko sa'a ja va'a ja ndaa. Nuna jin kukanu ini i Su'si ma, te ka'an Su'si ma ja kuechi ja ni ka kukanu ini i ya ma, te ñayii va'a ni ka nduu i.

⁶ Suni sukan ká'an David ma ja va'a xeen kúu ñayii ja visi ñatuu na ja va'a ni yo sa'a i ma kovaa ni kukanu ini i Su'si ma, te ni kuatundi'ya ña'a ya, te ni nduu i in ñayii sa'a ja va'a ja ndaa. Vaa sa'a ká'an David ma:

⁷ ¡Naka vii naka va'a ka kuu ñayii ja ni sakanu ini Iya Tátnuni ma kuechi i ma
te ni ka naa ndaka ja u'vi ni ka yo sa'a i ma!

⁸ ¡Naka vii naka va'a kúu ñayii ja ñatuu ndánduku Iya Tátnuni ma kuenda ndaka ja u'vi ni yo sa'a i ma!,

kúu de ká'an de.

⁹ Te tnu'u mani ja ni ka'an David ma, ¿nawa ka jani ini ni? ¿Ja jin kuu maa in-ni ñayii judío ma kúu, xi suni ni ka'an de ja jin kuu ñayii masu ñayii judío ka kuu i ma? Ja jin kuu ndaka o kúu, vaa ká'an sa ja Abraham ma chi ni kukanu ini de Su'si ma, te ni ndaka'an ni ndakachi ya ja in tee sa'a ja va'a ja ndaa kúu de.

¹⁰ ¿Te naxe ni iyo de nuu ni ká'an Su'si ma sukan? ¿In tee yitnuni sukan ka yitnuni tee judío ma kúu de nuu ni ka'an Su'si ma sukan, xi in tee ñatuu kitnuni-ka kúu de? Masu in tee yitnuni kúu de. Ña'a chi in tee ñatuu kitnuni-ka kúu de nuu ni ka'an Su'si ma sukan.

¹¹ Kovaa já ni kukanu ini de Su'si ma visi ñatuu kitnuni-ka de ma, sani te ni jakitnuni de, sukan-va'a ko kuu i in seña ja kaxtnu'u i ja já ni kukanu ini de Su'si ma te ni kandija de ja ká'an Su'si ma te já ni nduu de in tee sa'a ja va'a ja ndaa. Te chukan kúu ja iyo de ja ko kuu de yuva ndaka ñayii ka kukanu ini Su'si ma visi ñatuu ka yitnuni tee ma, vaa ká'an Su'si ma ja já ni ka nduu i ñayii ka sa'a ja va'a ja ndaa sukan játna ini maa ya ma.

¹² Te suni Abraham ma, kúu de yuva ndaka ñayii judío ja ka yitnuni i ma. Kovaa masu yuva ndaka ñayii judío ma kúu yuva o Abraham ma, nú masu ja kúu de yuva nanimaa ñayii judío ka sa'a sukan ni yo sa'a maa de ma. Na ko ka'an o ja kúu de yuva ndaka ñayii ka kukanu ini Su'si ma-ni, sukan ni yo kukanu ini maa de Su'si ma nuu ñatuu kitnuni-ka de ma.

¹³ Te ni skuiso Su'si ma nuu Abraham ma ja maa de ji'in sa'ya tata de ma, jin kuta'vi de ji'in

i ni-ka'nu ñuu ñayivi a. Kovaa masu kuechi ja ni sa'a de ndaka ja ni kaxtnu'u Moisés ma kúu ja ni skuiso Su'si ma sukan ma. Nú masu ja kuechi ja ni kukanu ini de Su'si ma kúu, te ni nduu de tee sa'a ja va'a ja ndaa.

¹⁴ Vaa nute ñayii ka sa'a ndaka ja ni kaxtnu'u Moisés ma, jin ko kuu i ñayii jin kuta'vi ni-ka'nu ñuu ñayivi a chi ñatuu jiniñu'u ja jin kukanu ini o maa Su'si ma, te masu nde jiniñu'u tnu'u ni skuiso Su'si ma nuu Abraham ma.

¹⁵ Vaa tnu'u ni kaxtnu'u Moisés ma, sa'a i ja ndákiti ini Su'si ma nuu o a, nú ñatuu kándija o te ñatuu sa'a o sukan ká'an ma. Kovaa nú ñatuu kuni-ka o tnu'u ni ka'an ni kachi Moisés ma chi masu sa'a o ja ndakiti ini Su'si ma nuu o nawa ni sa'a maa o ma, vaa ñatuu kuni-ka o ma.

¹⁶ Chukan kúu ja ka jini o ja kuechi ja ka kukanu ini o Su'si ma, te jin ndani'i o ja ni skuiso ya ma ja skuta'vi ña'a ya ma. Te ja ndaa ndija ja jin nduta'vi sa'ya tata Abraham ma sukan ni skuiso Su'si ma. Kovaa masu maa in-ni ñayii ka sa'a sukan ni kaxtnu'u Moisés ma, jin nduta'vi sukan ni skuiso Su'si ma, chi suni ñayii ka kukanu ini Su'si ma te ka kuu i sukan ni yo kuu Abraham ma, jin ndani'i ta'vi tna i. Vaa yuva ndaka o kúu de.

¹⁷ Suni sukan ká'an tutu ndee tnu'u Su'si ma, ja ni jiña'a ya nuu Abraham ma: "Jâ ni sunkani ña'a sa ja ko kuu ni yuva kua'a ñuu." Sukan ni jiña'a Su'si ma, vaa ni kukanu ini de ya ja kuu ndaxteku ya ñayii ni ka ji'i ma te kuu ka'an ya ja ndaka ja ñatuu ka nde'ya o a ñuu ñayivi a, kuenda tnu'u ja já ka iyo i kúu.

¹⁸ Te Abraham ma chi ni kukanu ini de Su'si ma,

visi ñatuu kuni-ka de naxe ko kuu ja sa'a ya ja ni skuiso ya nuu de ma, vaa suu de ko kuu yuva ñayii ndaka ñuu ma. Vaa sa'a ni jiña'a Su'si ma: "Sukan kua'a tiuxini ka iyo andivi ma, sukan kua'a sa'ya tata ni ko kuu", kúu ya jiña'a ya.

¹⁹ Te visi já ni kuu nija'nu de te ñatuu-ka na tnu'u ndee tnu'u ndatnu yikikuñu de ma vaa já yi'i de cientu kuiya, te Sara ma chi in ña'a masu kuu koo sa'ya kúu ña, kovaa ñatuu ni sanuu de chi ni kukanu ini de Su'si ma.

²⁰ Te ñatuu ni jani uu ni jani uni ini de chi ni kandija de sukan ni skuiso Su'si ma, te ûni ni kukanu ini-ka de ya, te ni ndachiñu'u de ya.

²¹ Vaa ni kandija de ja ni ka'an Su'si iya kúu sa'a ndaka ma, te ni kukanu ini de ya ja sa'a ya ndaka sukan ni skuiso ya ma.

²² Chukan kúu ja: "Ni ndaka'an ni ndakachi Su'si ma ja in tee sa'a ja va'a ja ndaa kúu de."

²³ Te masu ja kuu maa in-ni de kúu ja ndee tnu'u ni ka'an Su'si ma.

²⁴ Suni ja jin kuu tna o kúu ja ká'an tnu'u Su'si ma, nú ka kukanu ini o Su'si iya ni sa'a ja ni ndateku Jesucristo ma ne'un ñayii ni ka ji'i ma.

²⁵ Te Jesucristo ma chi ni ji'i ya kuechi ja u'vi ni ka yo sa'a o ma, te ni ndateku ya, sukan-va'a yo'o, te jin kukanu ini o ya, te jin ko kuu o ñayii ka sa'a ja va'a ja ndaa sukan játna ini Su'si ma.

5

Ja ni ka kukanu ini o Jesucristo ma te ni ka ndumani o ji'in Su'si ma

¹ Ja ni ka kukanu ini o Su'si ma, te ni ndasandaa ni ndasandija ña'a ya, te ja maa Jesucristo iya

tátnuni nuu o a, te ni sa'a ya ja jin koo mani o ji'in Su'si ma.

² Te ja ni ka kukanu ini o ya a, te ja maa tna ya a, te ni kuu ni ka ndani'i o ja va'a ja vii ni skuta'vi ña'a Su'si ma, te suu kúu ja jin konukuiñi va'a o nuu ya. Te ûni ka kutachi xeen o ja ka ndetu o ja jin ni'i o jayiñu'u Su'si ma.

³ Te masu cha'a-ni chi suni ka kutachi xeen o ora ka ndo'o ka neni o ma. Vaa ka jini o ja nuna jin ndo'o jin neni o ma chi sa'a i ja ko kuu o ñayii kava kuee ini.

⁴ Te nuna kava kuee ini o ma, te sa'a i ja tekuka ini o nuu tnundo'o tnuneni ma, te nuna tekuka ini o ma chi kukanu ini o ja ni'i o ja ni skuiso Su'si ma.

⁵ Te ja ndetu o ja ni'i o ma chi masu ja kan-yu'u ja kan-nuu kúu, vaa onde ini anua o a ka jini o sukan kútoo ña'a Su'si ma, vaa skuta'vi ña'a ya Xtumani maa ya ma.

⁶ Vaa ka jini ni ja sukan ni kenda kivi ni kaji Su'si ma, te ni ji'i Cristo ma nuu tniñu o ja ka ndiso kuechi o ma, kivi nuu masu nde ka jiniñu'u-ka o ma nkuu.

⁷ Ja ndaa kúu ja masu na in kachi i ja kúu i nuu tniñu in ñayii sa'a ja va'a ja ndaa, xi saa iyo-nka in ñayii kachi kúu i nuu tniñu ñayii va'a xeen ini i ma kuechi ja va'a ini i ma.

⁸ Kovaa maa Su'si ma, ni kaxtnu'u ya sukan kútoo ña'a ya ma, vaa nuu ka kuu-ka o ñayii ka sa'a ja u'vi ma, te ni ji'i Cristo ma nuu tniñu o ma.

⁹ Te ja maa niñi Cristo ma, te ni ndasavii ni ndasava'a ña'a Su'si ma, te chukan kúu ja ja maa ya te jin kaku o te ma xndo'o ma xneni ña'a Su'si ma.

¹⁰ Vaa ñayii masu ni ka yo ketna'a ini ji'in Su'si ma ni ka yo kuu o, te ja ni ji'i Sa'ya ya ma, te ni ka ndumani o ji'in Su'si ma. Te chukan kúu ja vi'i-ka jín kukanu ini o Su'si ma ja jin kaku o, vaa téku Cristo Iya Tátnuni ma.

¹¹ Te masu yika-ni ja cha'a-ni chi suni ka kutachi o ja ka iyo o nuu Su'si ma ja maa Jesucristo iya tátnuni nuu o ma, vaa ja maa Jesucristo ma, te ni ka ndumani o ji'in Su'si ma vitna.

Sukan ni sa'a Adán ma, ji'in sukan ni sa'a Cristo ma

¹² Vaa kuechi ja in ñayii ma, te ni kivi ja u'vi ma nuu ndaka ñayii ñuu ñayivi a, te kuechi ja ndaka ñayii ma ni ka sa'a ja u'vi ma, te chukan kúu ja jin kúu ndaka o ma nkuu, vaa kuechi ja ndaka ñayii ma ni ka sa'a ja u'vi ma.

¹³ Nuú ñatuu tatnuni-ka Su'si ma nde a jin sa'a ñayii ma, te já ni ka yo sa'a i ja u'vi ni-ka'nu ñuu ñayivi a. Kovaa nú ñatuu jin kuni-ka i nde a kúu ja tátnuni Su'si ma, masu kuu xtekuechi tna'a o nawa ni ka sa'a i ma.

¹⁴ Kovaa onde Adán ma te onde Moisés ma ni ka ji'i ñayii ma, visi masu inuu ni ka jiso kuechi i ji'in Adán ma. Te sukan ni kuu ja kuechi Adán ma, te sukan ko kuu ji'in iya iyo ja kii ma.

¹⁵ Kovaa ja ni skuta'vi ña'a Su'si ma, masu kuu ka'an o ja inuu kúu ji'in ja ni sa'a Adán ma. Vaa kuechi ja ni sa'a Adán ma, te ndaka ñayii ma jin kúu. Kovaa tna'a ja ni skuta'vi ña'a Su'si ma ja maa Jesucristo iya ni kii ñayivi ma chi in ja ka'nu xeen-ka kúu ja ni sa'a ya ma.

¹⁶ Kovaa in-ni ja u'vi ni sa'a Adán ma, te ni sa'a de ja ndaka ñayii ma ni ka jiso kuechi ma, te

jîn ndachunaa ndaka i nuu Su'si ma nkuu. Vaa kuechi ja kua'a ja u'vi ni ka yo sa'a ñayii ma, te ni kunda'vi ini ña'a Su'si ma, te ni skuta'vi ña'a ya ja va'a ja vii, sukan-va'a jîn nduu o ñayii ka sa'a ja va'a ja ndaa.

¹⁷ Vaa ja kuechi ja ni sa'a in-ni ñayii ma, te ni kundee i ja ndaka o ma jîn kûu, kovaa masu ja va'a kûu. Kovaa ja ni sa'a Jesucristo ma ja va'a xeen-ka kûu, vaa ni kundee ya ja jîn koteku o ni-kani ni-jika. Te sa'a ko kuu ji'in ndaka o ja ni ka kuta'vi o ja va'a ja vii ni skuta'vi ña'a Su'si ma te jâ ni ka nduu o ñayii ka sa'a ja va'a ja ndaa.

¹⁸ Vaa kuechi ja in ja u'vi ni sa'a in ñayii ma, te ndaka ñayii ma jîn ndachunaa. Te suni sukan tna ni kuu ja ni ji'i maa in-ni Jesucristo ma, te ni kenda ja ndaka ñayii ma, jîn nduu i ñayii jîn ko sa'a ja va'a ja ndaa, te jîn koteku i, nuna jîn kandija i ya ma.

¹⁹ Vaa ja in-ni ñayii ma, ñatuu ni kandija i ja ni tatnuni Su'si ma, te ni sa'a i ja ni ka nduu kua'a-ka ñayii ka sa'a ja u'vi ma. Te kuenda tnu'u ja sukan tna ni kuu ja maa in-ni Jesucristo ma ni kandija ja ni sa'a ya sukan iyo ja sa'a ya ma, te chukan kûu ja kua'a ñayii jîn nduu ñayii jîn ko sa'a ja va'a ja ndaa.

²⁰ Kovaa nuu ni kenda tnu'u ni tatnuni Su'si ma nuu Moisés ma, ni sa'a i ja ni ndatuu kua'a-ka ja u'vi ka sa'a ñayii ma. Kovaa nuu ni kukua'a xeen-ka ja u'vi ka sa'a ñayii ma te jîn skenaa i maa i nuu ja u'vi ka sa'a i ma nkuu, te ni kunda'vi ini xeen-ka ña'a Su'si ma, te ni skuta'vi ña'a ya ja vii ja va'a.

²¹ Visi ni kundee ja u'vi ma ja jîn kûu ñayii ma,

kovaa maa Su'si ma, ni kundee ya, vaa ni kunda'vi ini ña'a ya ma, te ja maa Jesucristo iya tátnuni nuu o a, te ni skuta'vi ña'a ya ja vii ja va'a, sukan-va'a jin ko kuu o ñayii jin ko sa'a ja va'a ja ndaa te jin koteku o ni-kani ni-jika.

6

Má jin ko sa'a-ka o ja u'vi ma

¹ ¿Te naxe jin ka'an o? ¿Jin ko sa'a jin ko sa'a-ni o ja u'vi ma, sukan-va'a kukua'a-ka ja skuta'vi ña'a Su'si ma?

² ¡Ña'a kuiti! Vaa já ni ka nduu o sukan ka kuu ñayii ni ka ji'i ma ja masu nawa ka sa'a-ka i ma, te chukan kúu ja masu kuu jin ko sa'a-ka o ja u'vi ma, te ni masu jin ko ku'un-ka ini o.

³ ¿Xi ñatuu ka jini ni ja ndaka o ja ni ka jandute o ja maa Cristo Jesús ma chi já ni ka ji'i o sukan ni ji'i maa ya ma?

⁴ Vaa nuu ni ka kê koo o ka'a ndute ma, te kuenda tnu'u ja ni ka ji'i o, te ni ka kuyu'u o, sukan ni ji'i ya te ni kuyu'u ya ma. Te nuu ni ka nana koo o nuu ndute ma, te kuenda tnu'u ja ni ka ndateku jaa o, sukan ni ndateku Cristo ma ne'un ñayii ni ka ji'i ma, te ni ka jini o ja jayiñu'u Yuva ya ma. Te chukan kúu ja yo'o, jin ko kuu o ñayii jin ko sa'a ja va'a ja ndaa.

⁵ Vaa kuenda tnu'u ja ni ka ji'i o sukan ni ji'i Cristo ma, te já ni ndatnii ya nda'a o a. Te ni ka ndateku o sukan ni ndateku ya ma, te ni ka nduu o ñayii jaa. Chukan kúu ja masu jin ko sa'a-ka o ja u'vi.

⁶ Te jin kona'a o ja ndaka ja ni yo jatna ini yikikuñu o ma ja ko sa'a i ma onde xi'na-ka ma,

kuenda tnu'u ja ni ndakaa i nuu krusi ma ji'in Cristo ma, sukan-va'a naa ja u'vi ni ka yo jatna ini o ja jin ko sa'a o ma, te chukan kúu ja máko jin kunukuechi-ka o nuu ja u'vi ma.

⁷ Vaa ñayii já ni xndoo ndaka ja u'vi ma, kuenda tnu'u ja já ni ji'i i te masu na ja u'vi ko sa'a-ka i, vaa ni ka'an Su'si ma ja já ni nduu i ñayii sa'a ndaa sa'a ndija.

⁸ Te nú já ni ka xndoo o ja u'vi ma, te visi ni ka ji'i o sukan ni ji'i Cristo ma, kovaa ka kukanu ini o ja jin koteku o ji'in ya.

⁹ Vaa ka jini o ja Cristo ma, já ni ndateku ya ne'un ñayii ni ka ji'i ma, te masu kúu-ka ya, vaa masu na in kundee ja ka'ni i ya.

¹⁰ Vaa nuu ni ji'i ya ma, in-ni jichi ni ji'i ya nuu tniñu o ja kuechi ja u'vi ni ka yo sa'a o ma, sukan-va'a ma jin ko sa'a-ka o. Te ni ndateku ya, te ni nukoo ya xiñi kua'a Su'si ma.

¹¹ Te chukan kúu ja yo'o chi jín kani ini o ja já ni ka ji'i o te masu jin ko sa'a-ka o ja u'vi ma, te su'va jín ku'un ini o ja maa Cristo Jesús iya tátuni nuu o ma, te ka tekú o a, ja jin ko sa'a o sukan jatna ini Su'si ma.

¹² Máko tatnuni-ka ja u'vi ma nuu yikikuñu o a, tna'a ja kuu sa'a ja jin kúu o ma, te máko jin kandija-ka o nú kuu ini yikikuñu o a ja sa'a i ja u'vi ma.

¹³ Ni a koo jin ndakua'a o tnu'u ja ko kuu yikikuñu o a in ja ko sa'a ja u'vi te jin ndakuiso kuechi o nuu Su'si ma. Su'va jín kaxtnu'u o nuu Su'si ma ja ñayii ni ndateku ne'un ñayii ni ka ji'i ma ka kuu o, te jín ndakua'a o yikikuñu o a nuu Su'si ma ja

jin kunukuechi o nuu ya, te jín ko sa'a o ja va'a ja ndaa.

¹⁴ Vaa masu ko tatnuni ja u'vi ma nuu o. Vaa vitna chi masu jin kukanu ini-ka o sukan ni tatnuni Moisés ma, su'va jín kukanu ini o sukan ká'an tnu'u vii tnu'u va'a ni skuta'vi ña'a Su'si ma, sukan-va'a jin ndani'i ta'vi o.

Ni ka nduu o ñayii jin kunukuechi nuu Su'si ma te jin sa'a o ja va'a ja ndaa ma

¹⁵ ¿Naxe jin ka'an o? ¿Xi kuu-ni-nka ja masu jin kukanu ini o sukan ni tatnuni Moisés ma te vitna ya ja ni ka jini o tnu'u vii tnu'u va'a ni skuta'vi ña'a Su'si ma, te jin ko sa'a-ka o ja u'vi ma? ¡Ña'a kuiti!

¹⁶ Vaa jin kona'a ni ja nuna koo in ja tatnuni nuu o, jiniñu'u ja kandija o te tatnuni i nuu o nawa sa'a o ma. Te chukan kúu ja nú ka kuni maa o ja jin sa'a o ja u'vi ma te ka'ni ña'a i ma, xi jin kandija o nuu Su'si ma te jin ko kuu o ñayii jin ko sa'a ja va'a ja ndaa.

¹⁷ Kovaa yo'o chi visi ni ka yo kandija o te ni ka yo jinukuechi o nuu ja u'vi ma, kovaa vitna ka kuta'vi o nuu Su'si ma ja ni-yu'u ni-anua o ka kandija o sukan ni ka kaxtnu'u i nuu o a.

¹⁸ Vaa ni ka ndayaa o nuu ja u'vi ma, te ni ka nduu o ñayii ka sa'a ja va'a ja ndaa, te jin kunukuechi o nuu Su'si ma.

¹⁹ Ká'an sa sa'a, sukan-va'a jin jaku'ni ini ni, vaa ñayii-ni ka kuu o. Te sukan ni ka yo wa'a ni tnu'u ja jin kunukuechi yikikuñu ni a nuu ja u'vi ma, te ni ka yo sa'a neé ni ka yo sa'a uun ni ma, te vitna, te jin kua'a ni tnu'u, te jin nduvii jin ndundoo ni,

sukan-va'a ni-ka'nu ni-tu'u ni, jin kunukuechi ni nuu Su'si ma, te jin ko sa'a ni ja va'a ja ndaa.

²⁰ Vaa kivi ni ka yo kuu ni ñayii ni ka yo jinukuechi nuu ja u'vi ma, te ñatuu ni ka yo ndi ini ni ja jin ko sa'a ni ja va'a ja ndaa ma.

²¹ ¿Te nawa kúu ja ni ka ni'i ni ja ni ka yo sa'a ni sukan ma? Yika-ni ja ka ndakukan-nuu ni vitna ja ni ka yo sa'a, ni ka yo kuu ni ma. Vaa ichi jin skenaa ni maa ni kuan koo ni ma nkuu.

²² Kovaa vitna já ni ka nde koo ni nuu ja u'vi ma, te ni ka nduu ni ñayii jin kunukuechi nuu Su'si a. Te vitna jin ku'un ini ni ja másu ko jin ko sa'a-ka ni ja u'vi, te jin ndani'i ta'vi ni, te jin koteku ni ni-kani ni-jika.

²³ Vaa nuna jin sa'a o ja u'vi ma, te ja jin ni'i o kúu ja jin skenaa o maa o, kovaa nuna jin ko sa'a o sukan ká'an tnu'u ni skuta'vi ña'a Su'si ma chi jin koteku o ni-kani ni-jika ja maa Cristo Jesús iya tátununi nuu o a.

7

Jâ ni ka ji'i o nuu tnu'u ni tatnuni Moisés ma

¹ Ndijin ja ni ka nduu o sa'ya Su'si ma, ká'an sa nuu ni ja ka jini ni sukan ká'an tnu'u ni tatnuni Su'si ma nuu Moisés ma. Jin kona'a ni ja nuu ñatuu kenda-ka Cristo ma, ni ka yo kukanu ini o sukan ká'an tnu'u ni tatnuni Moisés ma naxe jin ko sa'a jin ko kuu o ma, vaa maa in-ni i iyo ma nkuu.

² Vaa sukan kúu ña'a ni tnanda'a ma, sukan ka kuu o nuu tnu'u ni tatnuni Moisés ma nkuu. Vaa ña'a ni tnanda'a ma chi kándija ña ja ká'an yii ña

ma nuu téku-ka de ma. Kovaa nú já ni ji'i de ma, masu tatnuni-ka de nuu ña.

³ Chukan kúu ja nú téku-ka yii ña ma te ndakueka tna'a ña ji'in in-ka tee ma, já ni jiso kuechi ña nuu Su'si ma ja kuechi ja u'vi ni sa'a ña ji'in in-ka tee ma. Kovaa nú já ni ji'i yii ña ma te ndatnanda'a ña ji'in in-ka tee ñatuu na ñasi'i de ma chi masu in ja u'vi kúu, sukan ká'an tnu'u ni tatnuni Moisés ma.

⁴ Ndiin ja ni ka nduu o sa'ya Su'si ma, suni sukan ka kuu tna o nuu tnu'u ja ni tatnuni Moisés ma, vaa nuu ni ji'i Cristo ma, te kuenda tnu'u ja ni ji'i tna tnu'u ni tatnuni Moisés ma nuu ñayii ma. Kovaa nuu ni ndateku Cristo ma, te ni ndasama ndi'i kuiti, vaa ni ka jini o ja onde kukanu ini o ya ma, sana kuu jin ko sa'a o ja vii ja va'a sukan játna ini Su'si ma.

⁵ Vaa kivi nuu ni ka yo tnuñu o sukan-va'a jin sa'a maa o ja jin ndani'i ta'vi o nkuu ma, te tna'a ja ni tatnuni Moisés ma ja másu ko jin ko sa'a o ma, su'va chukan ni ka yo sa'a-ka o, te tna'a ja jin ni'i o ma kúu ja jin skenaa o maa o ma nkuu.

⁶ Kovaa vitna, kuenda kúu ñayii ni ji'i ma, sukan jín ko kuu o nuu tnu'u ni tatnuni Moisés ma tnu'u ni ka yo tnii tna'a ji'in o ma nuu ni ka yo kandija o sukan ká'an i ma. Te chukan kúu ja jin katanuu o sukan káxtnu'u maa Xtumani Ndios ma, te sukan jín kunukuechi o nuu Su'si ma, te masu jin kondikin-ka o sukan ká'an tutu ndee tnu'u jana'a-ka ma.

Ñayii ñatuu ka iyo ji'in Jesucristo ma, masu jin kundee i nuu ja u'vi kúni yikikuñu i ma ja jin sa'a i ma

⁷ ¿Te naxe jin ka'an o ja sukan? ¿Tnu'u ni tatnuni Moisés ma, ja kuiso kuechi o kúu? ¡Ña'a kuiti! Kovaa nute ñatuu ni jini sa tnu'u ni tatnuni Moisés ma, masu kuni sa nawa ni jiso kuechi sa ma nkuu. Vaa ñatuu jini sa nawa kúu ja ndiyo ini o ma nkuu, nute ñatuu nawa ká'an nuu tnu'u ni tatnuni Moisés ma: "Máko ndiyo ini ro."

⁸ Kovaa nuu ni jini sa sukan ká'an tnu'u ni tatnuni Moisés ma, te su'va vi'i-ka ni ndiyo-ka ini sa nuu ndaka-ka ja iyo ñuu ñayivi a, vaa kuechi ja kua'a xeen ja u'vi ja ñu'u ini anua sa ma nkuu. Chukan kúu ja nute ñatuu ni kenda tnu'u ni tatnuni Moisés ma, masu na in kuni nawa kúu ja u'vi ma.

⁹ Te saña, ni iyo va'a-ka sa nuu ñatuu kuni-ka sa tnu'u ni tatnuni Moisés ma nkuu. Kovaa nuu ni kenda tnu'u ni tatnuni Moisés ma nuu sa a, ni ka ndakanda tna'a ja u'vi ka ñu'u ini anua sa a, te ni ka kundee i, te ni ka xtandiyo ña'a i nuu Su'si ma, te kuenda tnu'u ja ni ji'i sa nkuu.

¹⁰ Te ni ndani'i sa ja ká'an tnu'u ni tatnuni Su'si ma ja koteku sa nuna kandija sa ndaka sukan ká'an ma te ko sa'a sa ndaka ma, kovaa ni nduu i tna'a ja ni ja'ni ña'a kuechi ja u'vi ka ñu'u ini anua sa ma.

¹¹ Vaa tna'a ja u'vi ka ñu'u ini anua sa ma, ja ni ka jini i tnu'u ni tatnuni Moisés ma, te ni ka ndaxnda'vi ña'a i ja na sa'a-ka sa ja u'vi ma, te chukan kúu ja ni iyo jika-ka sa nuu Su'si ma, vaa ñatuu ni kandija sa ja ko sa'a sa sukan ni tatnuni Moisés ma, te ni kundee maa ja u'vi ma ni ja'ni ña'a i.

¹² Já ka jini o ja tnu'u ni tatnuni Moisés ma chi

ja ndaa ja ii ja va'a kúu i.

¹³ Te nú sukan, ¿tna'a ja va'a ma, ni nduu i tna'a ja ni ja'ni ña'a? ¡Ña'a kuiti! Su'va maa tna'a ja u'vi ka ñu'u ini anua sa ma, ni ka kundee i nuu sa, te kuenda tnu'u ja ni ji'i sa te ni kujika sa nuu Su'si ma, kivi nuu ni jini sa tnu'u va'a ni tatnuni Moisés ma. Te sukan, te ni jaku'ni ini sa ja ndaka ja u'vi yikuu sa sa'a sa ma ja u'vi xeen kúu, te ni ka sa'a i ja ni jiso kuechi sa nuu Su'si ma.

¹⁴ Ka jini o ja tnu'u ni tatnuni Moisés ma chi ja va'a ja kun-nee ini anua o a kúu. Kovaa yikikuñu sa a, kuenda tnu'u ja ni kundee maa ja u'vi ma ni jaan ña'a i ja ni yo jinukuechi sa nuu i ma.

¹⁵ Vaa tna'a ja ni yo sa'a sa ma, ñatuu jáku'ni ini sa naku ni yo sa'a sa sukan, vaa masu ni yo sa'a sa tna'a ja va'a ja ñu'u ini sa ja sa'a sa ma, su'va tna'a ja saxiko sa ma kúu tna'a ja yachi-ka ni yo sa'a sa ma.

¹⁶ Te nú sa'a jáku'ni ini sa, te chukan kúu ja ndákani ndáka'vi ini sa, te ndása'a sa kuenda ja tnu'u ni tatnuni Moisés ma chi ja va'a ja ndaa kúu, vaa ni sa'a i ja ndakunitnuni sa ja tna'a ja yachi-ka ni yo sa'a sa ma masu ja va'a kúu.

¹⁷ Te sa'a, te jini o ja kuechi ja u'vi ja játna ini maa yikikuñu o ja sa'a i ma kúu ja sa'a o ndaka ja u'vi ma, vaa visi ñu'u ini o ja sa'a o ja va'a ma, kovaa kundee maa ja u'vi ma.

¹⁸ Te sa'a, te ndása'a sa kuenda ja masu ja va'a kúu ja játna ini yikikuñu sa a, vaa visi ni yo ñu'u ini sa ja sa'a sa ja va'a ma, kovaa ñatuu ni yo kundee sa nuu ja u'vi ma.

¹⁹ Vaa ñatuu ni yo kundee sa ja sa'a sa ja va'a ja ñu'u ini sa ma chi su'va ja u'vi ja ñatuu kúu ini sa

ja sa'a sa ma, chukan ni yo sa'a sa.

²⁰ Te ja ni yo sa'a sa tna'a ja ñatuu kúu ini sa ma, kuechi ja u'vi ni ka yo ñu'u ini anua sa ma te ni yo jatna ini yikikuñu sa ma kúu.

²¹ Te chukan kúu ja saña chi visi ni yo ñu'u ini sa ja sa'a sa ja va'a ma, kovaa vitna, te ndása'a sa kuenda ja kuechi ja u'vi ni ka yo ñu'u ini anua sa a kúu ja ñatuu ni yo kundee sa ja sa'a sa ja va'a ma,

²² visi onde ini anua sa a chi ni yo játna ini xeen i sukan ká'an tnu'u tátnuni Su'si ma.

²³ Kovaa ni yo iyo in-ka ja ni yo tatnuni nuu yikikuñu sa a, te ni yo kanaa i ji'in janitnuni sa a, te ni yo kundee i ja ni yo sa'a sa ja u'vi sukan ni yo jatna ini yikikuñu sa a ja sa'a i ma.

²⁴ ¡Nda'vi maa sa! ¿Na in kasi ndee kasi ndoso ja masu kundee yikikuñu sa a ja kúu sa te koo jika sa nuu Su'si ma nkuu ma?

²⁵ Kovaa vitna ndákuan-ta'vi sa nuu Su'si ma ja maa Jesucristo iya tátnuni nuu o a ja ni kundee ya ja ñatuu ni skenaa sa maa sa ma.

Te chukan kúu ja maa sa, ji'in janitnuni sa a jinukuechi sa sukan tátnuni Su'si ma, kovaa onde xi'na-ka ma chi ni yo jinukuechi sa ji'in yikikuñu sa a nuu ja u'vi ma nkuu.

8

Yo'o ja ka iyo o ji'in Cristo Jesús ma, ka sa'a o sukan kúni Xtumani Ndios ma

¹ Kovaa vitna, yo'o ja ka iyo o ji'in Cristo Jesús ma, ñatuu nawa iyo ja jin ndachunaa o, vaa ñatuu ka sa'a-ka o sukan kúni yikikuñu o ma, su'va ka sa'a o sukan ká'an Xtumani Ndios ma.

² Vaa ja maa Cristo Jesús ma, te sa'a Xtumani maa ya ma ja jin koteku o, te ni ndaxsiaa ña'a ya nuu ja u'vi ja sa'a ja jin kúu o ma te jin skenaa o maa o ma nkuu.

³ Vaa tna'a ja ni tatnuni Moisés ma chi ñatuu nawa ni kuu sa'a i ja jin kuu ñayii ma, kuechi ja ni yo kundee yikikuñu ñayii ma nuu i ja jin ko sa'a i ja u'vi ma. Chukan kúu ja Su'si ma, ni tetniñu ya Sa'ya maa ya ma sukan kaa yikikuñu ñayii ma, sukan-va'a kundee ya nuu ja u'vi ja játna ini yikikuñu ñayii ma ja sa'a i ma,

⁴ sukan-va'a yo'o ja ka kukanu ini o ya ma, jin ko sa'a ndi'i jin ko sa'a tu'u o sukan ká'an tnu'u ndaa tnu'u ndija ni tatnuni Su'si ma. Vaa ñatuu ka sa'a-ka o sukan kúni yikikuñu o a, su'va ka sa'a o sukan kúni maa Xtumani Ndios ma.

⁵ Vaa ñayii ka kandija ja ká'an yikikuñu i ma chi ka jani ini i tna'a ja játna ini yikikuñu i ma ja sa'a i ma. Kovaa ñayii ka iyo ji'in Xtumani Ndios ma chi ja játna ini Xtumani Ndios ma ka jani ini i.

⁶ Vaa nuna katanuu o ja ká'an yikikuñu o ma chi sa'a i ja kúu o te koo jika o nuu Su'si ma, kovaa nuna katanuu o ja ká'an Xtumani Ndios ma chi sa'a ya ja koteku o ni-kani ni-jika te koo sii ini o.

⁷ Kovaa ja sukan játna ini yikikuñu o ma chi ñatuu játna ini Su'si ma, vaa ñatuu kándija i ja sa'a i sukan tátnuni Su'si ma, te ni masu kuu sa'a i, vaa ñatuu iyo i ji'in Su'si ma.

⁸ Te ñayii sa'a sukan játna ini yikikuñu i ma, masu kuu sa'a i sukan játna ini Su'si ma.

⁹ Kovaa yo'o, masu ka sa'a o sukan kúni maa yikikuñu o a, su'va sukan kúni maa Xtumani Ndios ma, nú tnu'u ká'an o ja Xtumani Ndios ma,

iyo ya ini anua o a. Te nú na in ñatuu na Xtumani Cristo ma iyo ji'in i chi masu nuu nda'a Cristo ma iyo i.

¹⁰ Kovaa nú Cristo ma, iyo ya ji'in o chi ja ndaa kúu ja yikikuñu o a chi kuenda tnu'u ja ni ji'i i ja kuechi ja u'vi ni yo sa'a i ma, kovaa anua o a chi téku i ja kuechi tnu'u ndaa tnu'u ndija kándija o ma.

¹¹ Te nú Xtumani maa Su'si ma iya ni ndaxteku Jesús ma ne'un ñayii ni ka ji'i ma, iyo ya ini anua o a, te suni maa tna ya sa'a ja ndateku onde yikikuñu o a ja iyo ja kúu i ma.

¹² Chukan kúu ja ndijin ja ni ka nduu o sa'ya Su'si o a, iyo ja ka tavi o nuu Su'si ma. Chukan kúu ja jin kandija o ja ká'an ya ma. Kovaa máko jin kandija o nawa kúni yikikuñu o a ja jin ko sa'a o ja masu nawa chindee ña'a i.

¹³ Vaa nú ka sa'a o sukan játna ini yikikuñu o a chi jin kúu o, kovaa nú ja maa Xtumani Ndios ma te já ni ka xndoo o sukan játna ini yikikuñu o a chi jin koteku o.

¹⁴ Vaa ndaka ñayii ka sa'a sukan káxtnu'u Xtumani Su'si ma, ñayii ya'a chi sa'ya Su'si ma ka kuu i.

¹⁵ Vaa masu ni taa Su'si ma ini anua o a ja jin kunukuechi o nuu ja u'vi ma te ko jin koyu'u o nuu ndaka ja u'vi ma, chi ña'a. Su'va ni taa Su'si ma Xtumani maa ya ma iya ni sa'a ja ni ka nduu o sa'ya Su'si ma, te maa ya chindee chítuu ña'a ja ka ndakune'e o Yuva o Su'si ma, te ka jiña'a o ya: "Abba, Taa."

¹⁶ Te maa Xtumani Ndios ma káxtnu'u onde ini anua o a ja sa'ya Su'si ma ka kuu o.

¹⁷ Te nú sa'ya Su'si ma ka kuu o te ka ndo'o ka neni

o sukan ni ndo'o, ni neni Cristo ma, te jin ni'i o ja jin kuta'vi o ji'in ya ma, te jin koo jayiñu'u o ji'in ya ma.

¹⁸ Ja ndaa kúu ja visi ka ndo'o ka neni o vitna, kovaa masu nawa kúu, vaa jayiñu'u ja jin ni'i o ma chi ka'nu xen-xeen-ka ko kuu i.

¹⁹ Vaa ndaka ja ni sa'a Su'si ma ja ka iyo ni-ka'nu ñuu ñayivi a, ka ndetu tu'va kuiti i ja jin kuni i naxe jin kava sa'ya Su'si ma.

²⁰ Vaa ni-ka'nu ñuu ñayivi a, ni kundee maa ja masu jiniñu'u ma nuu i. Masu ja kúu ini maa ja ka iyo ñuu ñayivi a kúu chi sukan ni tatnuni Su'si ma ja sukan ko kuu, kuechi ja u'vi ni ka sa'a ñayii ma. Te ni skuiso ya ja kenda in kivi ja nduva'a ñuu ñayivi a.

²¹ Vaa suni tna ni-ka'nu ñuu ñayivi a, ndayaa i nuu ja u'vi jinukuechi i ja sa'a ja ni tivi i ma. Te ndayaa i ja koo jayiñu'u i ji'in ndaka ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si ma.

²² Vaa ka jini o ja ni-ka'nu ñuu ñayivi a, tnana u'vi i onde vitna, ja ndetu i ja ndayaa i nuu ja u'vi ma, kuenda tnu'u ja in ña'a u'vi ja kâku lulu ña ma.

²³ Te masu maa in-ni ja ni sa'a Su'si ma ja ka iyo ñuu ñayivi a chi onde yo'o tna ja ni ka kuta'vi o Xtumani Ndios ma, te ka jini o ja iyo kua'a-ka ja jin ni'i o. Suni ka tnana u'vi tna o a ja ka ndetu o ja kenda kivi yukan, sukan-va'a jin ko kuu ndija o sa'ya Su'si ma te jin nduvii jin nduva'a onde yikikuñu o a.

²⁴ Vaa ni ka kukanu ini o Su'si ma ja jin ndani'i ta'vi o ma. Te masu nde vaa ka nde'ya o a chi yika-ni ja ka kukanu ini o ja kenda kivi ja sukan

ko kuu ma.

²⁵ Kovaa nú ka kukanu ini o ja jin ni'i o ja masu ka nde'ya o ma, te jín kanda o te jín kondetu o.

²⁶ Te máko jin koyu'u o, vaa maa Xtumani Ndios ma chíndee ña'a ora ka ndo'o ka neni o ma. Vaa yo'o chi masu ka jini o nawa jin kakan-ta'vi o nuu Su'si ma, te ni masu ka ni'i ini o naxe jin ka'an o nuu ya ma. Kovaa maa Xtumani Ndios ma, ûni tnana u'vi ya, te jikan-ta'vi ya ja jin kuu o, te yo'o chi masu kuu jin jaku'ni ini o sukan sa'a sukan kúu ya ja jikan-ta'vi ya ja jin kuu o ma.

²⁷ Te maa Su'si ma iya jinitnuni nawa ka jani ini o ma, jini ya nde a kúu ja jikan-ta'vi Xtumani Ndios ma, vaa sukan kúni maa ya ma sukan jikan-ta'vi Xtumani Ndios ma ja jin kuu yo'o ja ka kuu o ñayii ñatuu-ka na ja u'vi ka sa'a ma.

²⁸ Te ka jini o ja ñayii ka kutoo Su'si ma, ndaka ja ka ndo'o ka tna'a i ma chi chíndee ña'a i, te jin koo va'a-ka i nuu Su'si ma. Sa'a ko kuu ji'in ñayii ni kuu ini maa ya ma te ni ndakana ya i ma ja jin ko kuu i sa'ya ya ma.

²⁹ Vaa ñayii ni jini ya onde xi'na-ka ma, suni ni jani ini ya ja jin ko kuu i sukan kaa Sa'ya maa ya ma, sukan-va'a ko kuu ya iya koxtnuu kua'an koxtnuu vee nuu kua'a ñayii jin ko kuu ñani ya ma ji'in ku'va ya ma.

³⁰ Te ñayii ni ka'an ya sukan jin ko kuu i ma, te suni ni kana tna ya i. Te ñayii ni kana ya ma, te ñayii ya'a suni ni sa'a ya ja ni ka nduu i ñayii ka sa'a ja va'a ja ndaa. Te ñayii ni sa'a ya ja ka sa'a i ja va'a ja ndaa ma, ñayii ya'a ni wa'a ya jayiñu'u ma.

³¹ Nú ndaka sukan sa'a ya ma, ¿naxe jin kani ini

o? Nú Su'si ma ka iyo ji'in o, masu na in kundee nuu o a ja xnda'vi ña'a i.

³² Vaa Su'si ma ka iyo ji'in o, te kútoo xeen ña'a ya. Chukan kúu ja masu nde ni kunda'vi ini ya Sa'ya ya ma, su'va ni wa'a ya Sa'ya ya ma ja kúu ya nuu tniñu ndaka o, te chukan kúu ja ka kukanu ini o ja taa tna ya ndaka-ka ja va'a ma.

³³ Te kivi ndakan Su'si ma kuenda nuu ñayii ma, ¿na in xtekuechi ñayii ni ndakaji Su'si ma? Masu na in xtekuechi ña'a, vaa maa Su'si ma kúu iya ni sa'a ja ni ka nduu i ñayii ka sa'a ja va'a ja ndaa ma.

³⁴ ¿Na in sa'a ja ki'in o andeya ma ja ndo'o neni o? Masu na in kuu sa'a sukan, vaa Cristo ma kúu iya ni ji'i nuu tniñu o ma, sukan-va'a jin ndani'i ta'vi o, te suni maa ya kúu iya ni ndateku ma. Te suni maa ya kúu iya ni nukoo xiñi kua'a Su'si ma. Te suni maa ya kúu iya jikan-ta'vi nuu Su'si ma ja jin kaku o nuu ja u'vi ma.

³⁵ ¿Nawa kúu ja kundee ja ma kutoo-ka ña'a Cristo ma? ¿Ja ndo'o neni o ma, xi ja kuxii ini o ma, xi ja jin sondikin ña'a i ma, xi ja kuni o tnama ma, xi ja ñatuu na sa'ma-ka o ma, xi ja yika xeen iyo nuu koo o ma, xi ja jin ka'ni ña'a i ji'in yuchi kúu espada ma? ¡Masu nawa kundee!

³⁶ Vaa sa'a ndee nuu tutu Su'si ma:

Ja kuechi maa ni, te ka nduku ña'a i ndaka kivi
ndaka ora
ja jin ka'ni ña'a i.

Sukan ka iyo tu'va ndikachi nuu jin kúu ti ma,
sukan ka kuu sa nuu ñayii a.

³⁷ Visi ndaka cha'a ka ndo'o ka neni o, kovaa ja maa iya kútoo ña'a ma, te já ni ka kundee o nuu ndaka.

³⁸ Chukan kúu ja kukanu ini sa ja visi na jin kûu o xi jin koteku o, te ni a ángel ma, ni a ndaka ja ka ndanuu-ka ma, ni a iyo vitna a, ni a kii kivi ki'in o ma,

³⁹ ni a ka iyo onde sukun ma, ni a ka iyo onde kunu-ka ma, ni a in tna'a ja ni sa'a Su'si ma, masu kundee i ja masu kutoo-ka ña'a Su'si ma, vaa sukan ni kaxtnu'u ya nuu ni tetniñu ya Cristo Jesús iya tátununi nuu o a.

9

Nava'a ñatuu ka kukanu ini ñayii judío ma Jesucristo ma

¹ Ja maa Cristo ma, te ká'an ndaa sa, te masu xnda'vi ña'a sa, vaa maa Xtumani Ndios ma káxtnu'u onde ini anua sa ya, te ndása'a sa kuenda,

² te kúxii xeen ini sa, te tná-u'vi ini anua sa a.

³ Vaa nute ja kuu chi maa sa ndachunaa nuu tniñu tna'a sa ma ñayii ñuu sa ma, sukan-va'a jin ndani'i ta'vi i, te visi na koo jika sa nuu Cristo ma,

⁴ ja ka kuu i ñayii ñuu israelita ma, ñayii ni ndakuan-sa'ya ña'a Su'si ma, ñayii ni wa'a ya jayiñu'u ya ma. Suu i ka kuu ñayii ni jani ini ya ja jin koo va'a i nuu ya ma, te nuu maa i ni wa'a ya tnu'u ni tatnuni ya nuu Moisés ma, te ni kaxtnu'u ya sukan jin ndachiñu'u i ya ma. Te ni skuiso ya ja skuta'vi ya i ja vii ja va'a ma.

⁵ Te tna'a i ma ka kuu sayii Jacob ma, vaa sa'ya tata de ka kuu i. Te ne'un ñayii yukan ni kenda Cristo ma, iya kúu Su'si tátununi nuu ndaka ja iyo a, te kóo jayiñu'u ya ni-kani ni-jika. Te sukan kó kuu.

⁶ Másu jin kani ini o ja sukan ni skuiso Su'si ma nuu Abraham ma, te masu ni yo kuu sukan ni ka'an ya ma. Vaa na ka'an o ja masu ndaka sa'ya tata tee ni yo kuu Israel ma ka kuu ñayii ñuu israelita a.

⁷ Te ni a jin kani ini o ja ndaka sa'ya tata Abraham ma ka kuu ñayii ni kaji maa Su'si ma. Nú masu ja ni jiña'a ya ja maa in-ni Isaac ma ji'in sa'ya tata de ma jin ko kuu ñayii ni kaji ya ma.

⁸ Chukan kúu ja ka jini o ja masu ndaka sa'ya tata Abraham ma jin ko kuu ndija sa'ya Su'si ma, nú masu ja ndaka-ni ñayii ni skuiso ya ja jin ko kuu i sa'ya ya ma.

⁹ Vaa sa'a ni skuiso Su'si ma nuu Abraham ma nuu ni jiña'a ya sa'a ma: “Te kuiya ki'in o ma, te kii tuku sa, te já iyo in sayii ni ji'in Sara a”, kúu ya jiña'a ya.

¹⁰ Te suni sa'a tna ni kuu ji'in Rebeca ma nuu ni ñu'u sa'ya ña ma ji'in yii ña ma yuva o Isaac ma.

¹¹ Te nuu ñatuu jin kâku-ka i ma, te ni a ñatuu jin kuni-ka i ja jin ko sa'a i ja va'a ma xi ja u'vi ma, kovaa já ni kaji Su'si ma in i ma, te masu kuechi ja ja va'a sa'a i ma kúu chi su'va sukan ni jani ini maa ya ma, te ni kana ya i ma.

¹² Te ni jiña'a ya si'i i ma: “Suchi java'a-ka ma kunukuechi nuu suchi luluu-ka ma”, kúu ya jiña'a ya.

¹³ Sa'a ká'an tnu'u Su'si ma ja ko kuu Jacob ma: “Jacob ma ni kutoo xeen-ka sa, te Esaú ma, ni saxiko sa i”, kúu ya jiña'a ya.

¹⁴ ¿Te naxe jin ka'an o? ¿Ja Su'si ma, ñatuu sa'a ndaa ya? ¡Ña'a kuiti!

15 Vaa nuu tnu'u ni kaxtnu'u Moisés ma ká'an: "Kunda'vi ini sa ñayii iyo ja kunda'vi ini sa i ma, te chukan kúu ja ñayii iyo ja kunda'vi ini sa i ma, te kunda'vi ini sa i", kúu ya ká'an ya.

16 Chukan kúu ja masu sukan kúu ini maa ñayii ma ko kuu xi sukan kúu ñayii tnúñu xeen ma ja ní'i i ma kúu. Ña'a chi su'va sukan kúu ini maa Su'si iya nda'vi ini ma, sukan ko kuu.

17 Vaa sa'a ká'an tnu'u Su'si ma nuu ni jiña'a ya tee kúu Faraón ma ja sukan ko kuu ma: "Ni sunkoo ña'a sa ya'a, sukan-va'a kaxtnu'u sa ja iyo tnu'u ndee tnu'u ndatnu sa, te sukan-va'a ni-ka'nu ñuu ñayivi a jin kuni i na in kúu sa", kúu ya jiña'a ya.

18 Chukan kúu ja nú na in kúni ya ja kunda'vi ini ya i ma chi kunda'vi ini ya i, te nú nde in kúni ya ja sa'a ndee ini ya i ma chi sa'a ndee ya ini i.

19 Te sa'a ka ka'an jaku ñayii ma: "Nusaa, te ¿naku xtekuechi ña'a ya? Vaa nú sukan kúni maa Su'si ma, masu na in ma kachi ma", ka kuu i ka ka'an i.

20 Kovaa ndijin, ¿na in kúu ni ja ndakuña'a ni nuu Su'si ma ja masu ni sa'a ya ja va'a ma? ¿Xi vasu ñu'u ma, te kuña'a i nuu tee ni sa'a ña'a ma: "¿Nava'a ni sa'a ña'a ni sa'a?"

21 Kovaa nda'a maa tee sa'a vasu ma kúu ja sa'a de ma, te ¿masu iyo de ja kuu sa'a de uu vasu ji'in suni maa nde'yu ma, in ja va'a xeen te in ja nda'vi xeen-ka?

22 Te Su'si ma, ni jani ini ya sukan xndo'o xneni ya ñayii ñatuu ka kandija ya ma, sukan-va'a jin kuni i tnu'u ndee tnu'u ndatnu ya ma. Kovaa ni kanda xeen ya nuu ñayii yukan ma, visi vaa já iyo tu'va sukan xndo'o xneni ya i ma, te xnaa ya i ma

nkuu. Te ni sa'a ya sa'a, te ka jini o ja va'a ini ya ma.

²³ Vaa sukan ni sa'a ya, sukan-va'a kaxtnu'u tna ya ja iyo kua'a xeen jayiñu'u ya ma ja kua'a ya ñayii kunda'vi ini ya ma. Te ñayii yukan, ni satu'va ya i ja jin ni'i i jayiñu'u ma.

²⁴ Te ñayii yukan, ni ndakana tna ya i. Te yo'o ka kuu ñayii yukan, te masu yika-ni ja yo'o ja ka kuu o judío a chi suni ñayii masu judío ka kuu tna i ma.

²⁵ Sa'a ká'an tna nuu tutu Oseas ma:

Ñuu nuu masu ñuu sa ma, te ni xnani sa i ñuu maa sa,
te ñayii masu ni kutoo sa ma, te ni ndakutoo sa i.

²⁶ Te ñuu nuu ni jiña'a sa ja masu ñayii ñuu sa ka kuu i ma,
te ñayii ñuu yukan chi ni xnani sa i sa'ya Su'si iya téku ma,

kúu ya ká'an ya.

²⁷ Suni tna nuu tutu ni tee Isaías ma ká'an siki Israel ma: "Visi sukan kua'a ñuti yu'u mar ma, sukan kua'a ñayii ñuu Israel ya ka kuu, kovaa yika-ni ja jaku-ni i jin ndani'i ta'vi.

²⁸ Vaa Iya Tátnuni ma chi yachi-ni sa'a ndaa sa'a ndija ya, te jin ndachunaa ñayii ñatuu ka sa'a sukan játna ini ya ma, ja ka iyo i ni-ka'nu ñuu ñayivi a", ká'an.

²⁹ Sa'a ká'an nuu tutu ni tee Isaías ma onde xi'na-ka ma:

Nute Iya Tátnuni iya kúndee nuu ndaka ma,
nute ñatuu ni xndoo-ka ya sa'ya tata tna'a tee jana'a-ka ma

chi jin ko kuu o sukan ni kuu ñuu Sodoma ma,

te jin ndo'o o sukan ni kuu ñuu Gomorra ma.
Sa'a ká'an de.

*Ñayii judío ma chi ñatuu ni ka kukanu ini i
Jesucristo ma*

³⁰ ¿Te naxe jin ka'an o? Te ñayii masu judío ka kuu i ma ja masu ni ka yo ndi ini i ja jin ndanduku i naxe jin ko sa'a i ja va'a ja ndaa ma, kovaa vitna já ni ka ndani'i i. Na ko ka'an o ja já ni ka nduu i ñayii ka kukanu ini Su'si ma, te chukan kúu ja ni ka nduu i ñayii ka sa'a ja va'a ja ndaa.

³¹ Kovaa ñayii ñuu Israel ma ja ka ndikin i in tnu'u va'a tnu'u ndaa sukan ni tatnuni Moisés ma, te ñatuu ni ka kundee i ja jin nduu i ñayii ka sa'a ja va'a ja ndaa ma.

³² ¿Nava'a? Kuechi ja yika-ni ja ka kuni i ja jin ko sa'a i sukan ká'an ma-ni, kovaa masu ka kandija i Su'si ma, te ni ka nduva i siki yuu ni jakun-ndijin ma. (Te suu kúu maa Jesucristo ma.)

³³ Sa'a ndee tutu Su'si ma:

Ñuu Sion ma sunkani sa in yuu,
in toto ja sa'a ja jin kotuu ñayii ma,
(ja kúni ka'an ja maa Jesucristo ma kúu.)
te ñayii kukanu ini ya ma, masu ndakukan-nuu i.

10

¹ Ndijin ja ni ka nduu o sa'ya Su'si a, ja ndaa ndija kúu ja kúu ini xeen sa ja jin ndani'i ta'vi ñayii ñuu Israel ma, te sukan jikan-ta'vi sa nuu Su'si ma.

² Vaa jini sa sukan ka kuu i ma, te chukan kúu ja sa'a ndáka'an sa. Ka kuu ini xeen i ja jin ndanduku i Su'si ma, kovaa masu ka sa'a i sukan kúu ini maa Su'si ma.

³ Vaa masu ka jini i sukan sa'a Su'si ma, sukan-va'a jin nduu i ñayii jin ko sa'a ja va'a ja ndaa ma. Te chukan kúu ja ka nduku ini maa i sukan jin ko sa'a jin ko kuu maa i ma. Te ni ñatuu ka sa'a ndaa ka sa'a ndija i sukan tátnuni Su'si ma.

⁴ Kovaa Su'si ma, ja ni kuu ini ya kúu ja xinañu'u ni kaxtnu'u ya tnu'u ni tatnuni Moisés ma nuu ñayii ma, sukan-va'a kivi kenda Cristo ma, te jin kukanu ini o ya ma, te ndaka ñayii jin kukanu ini ya ma, jin ko kuu i ñayii jin ko sa'a ja va'a ja ndaa.

⁵ Vaa Moisés ma, ni tee de sukan jin ko kuu ñayii ka ndi ini ja jin kondikin i ndaka sukan ni tatnuni Su'si ma ja káxtnu'u de nuu i ma, sukan-va'a jin ko kuu i ñayii jin ko sa'a ja va'a ja ndaa nuu Su'si ma. Te sa'a ni tee de: "Te nú na in kuu sa'a ndaka sukan ká'an tnu'u ya'a chi koteku i, vaa sa'a i sukan ká'an ma." Sa'a ni kaxtnu'u de.

⁶ Kovaa sama-ka ká'an ja jin ko kuu yo'o, vaa onde jin kukanu ini o Su'si ma, sana sa'a ya ja jin ko kuu o ñayii jin ko sa'a ja va'a ja ndaa. Te chukan kúu ja sa'a ká'an: "Másu ko kani ini ro te ko ka'an ro: ¿Na in kaa onde andivi ma, sukan-va'a nune'e i Cristo ma ñuu ñayivi a?,

⁷ ni a koo ka'án ro: ¿Na in kêe ki'in onde nuu ka iyo ñayii ni ka ji'i ma, sukan-va'a ndatava i Cristo ma ne'un ñayii ni ka ji'i ma, sana jin kukanu ini o ya?"

⁸ Ña'a. Vaa ká'an tnu'u Su'si a: "Yatni-ni iyo ro ji'in tnu'u Su'si ma. Ini yu'u ro a ji'in ini anua ro a iyo." Sa'a ká'an tnu'u ya ma. Te tnu'u iyo yatni ji'in ni a kúu ja ka kaxtnu'u sa a sukan-va'a jin kandija ni.

⁹ Vaa nú yu'u ni a na ndaka'an ndakachi ja Jesús ma kúu iya tátnuni nuu o a, te nú ini anua ni

a kandija ni ja Su'si Iya Tátñuni ma ni ndaxteku Jesús ma ne'un ñayii ni ka ji'i ma chi ndani'i ta'vi ni.

¹⁰ Vaa ini anua o a kándija o ja ni ndateku ya, sukan-va'a nduu o ñayii ko sa'a ja va'a ja ndaa. Kovaa yu'u o a ndáka'an ndákachi ja kándija o ya ma, sukan-va'a ndani'i ta'vi o.

¹¹ Vaa ká'an tutu ndee tnu'u Su'si a: “Ndaka ñayii jin kukanu ini ya ma, masu jin ndakukan-nuu i.”

¹² Vaa Su'si ma, masu sa'a siin ya ñayii judío ma ji'in ñayii masu judío ka kuu i ma, vaa suu ya kúu iya tátñuni nuu ndaka o, te neva'a ya ndaka ja skuta'vi ya ñayii ka kukanu ini i ya te ka ndakune'e i ya ma,

¹³ vaa iyo ja: “Ndaka ñayii jin ndakune'e Iya Tátñuni ma, jin ndani'i ta'vi i.”

¹⁴ ¿Te naxe jin ndakune'e i ya, nú ñatuu jin kukanu ini-ka i ya? ¿Te naxe jin kukanu ini i ya, nú ñatuu jin kuniso'o-ka i na in kúu ya? ¿Te naxe jin kuniso'o i, nú ñatuu na in káxtnu'u?

¹⁵ ¿Te naxe jin kaxtnu'u ñayii ma, nú ñatuu na in tétniñu ña'a? Vaa sa'a ndee nuu tnu'u Su'si a: “¡Naka vii naka va'a ka kuu ñayii ka jika kuan koo i ka kaxtnu'u i tnu'u vii tnu'u va'a tnu'u mani Su'si ma!”

¹⁶ Kovaa masu ndaka i ka kandija tnu'u vii tnu'u va'a ma. Vaa Isaías ma, sa'a ni ndaka'an de nuu Su'si ma: “Iya Tátñuni, masu na in kándija sukan ka ka'an sa a.”

¹⁷ Chukan kúu ja onde kuniso'o o tnu'u Su'si ma, te kandija o.

¹⁸ Ja ká'an sa kúu: ¿Ñatuu nama ni ka jiniso'o ñayii judío ma tnu'u Su'si ma? ¡Kuiti ni ka jiniso'o

i! Vaa sa'a ká'an tnu'u maa ya ma:
 Ni-ka'nu ni-tu'u ñuu ñayivi a ka kuu yu'u ja ni sa'a
 Su'si ma.
 Te ka jiniso'o o ja maa ya ni sa'a ma.
 Sa'a ká'an tnu'u maa ya ma.

¹⁹ Suni ká'an tna sa sa'a: ¿Ñatuu ni ka jiniso'o
 ñayii judío ma sa'a? ¡Kuiti ni ka jiniso'o i vi! Vaa
 xinañu'u maa Moisés ma ni ndaka'an sukan ni
 ka'an Su'si ma:
 Ndakana ri ñayii ja ni masu in ñuu ka kuu i,
 te xtna'a ña'a ri, te jin kukueñu ini ro.
 Ndakana ri ñuu ñayii ndee xeen ini ma,
 te xtna'a ña'a ri, te jin ndakiti ini ro.
 Sa'a ká'an ya.

²⁰ Isaías ma, ni ndaka'an ndaa de sukan ni ka'an
 Su'si ma:
 Ni ka ndani'i ña'a ñayii masu ni ka yo ndanduku
 ña'a i ma,
 te ni kaxtnu'u ri na in kúu ri nuu ñayii masu
 ni ka yo jikan-tnu'u i na in kúu ri ma.
 Sa'a ká'an ya.

²¹ Kovaa ja siki ja ñuu Israel ma ni ndaka'an de
 sukan ni ka'an Su'si ma: “Ndi-kivi ndi-ñuu ni yo
 skuili ri nda'a ri a nuu ñuu so'o ñuu ndee ini a, te
 ñatuu ni ka yo kunimani i nuu ri.” Sa'a ká'an ya.

11

*Su'si ma, neva'a siin ya jaku ñayii ñuu Israel ma
 ja jin kandija i tnu'u vii tnu'u va'a Jesucristo ma*

¹ Te nú sukan, ¿ni saxiko Su'si ma ñuu ya ma?
 ¡Ña'a kuiti! Vaa saña tna chi ñayii ñuu Israel ma
 kúu sa, sa'ya tata Abraham ma kúu sa, tna'a tee
 kúu Benjamín ma kúu sa.

² Masu nde ni saxiko Su'si ma ñuu ya ma, ñuu ni jini ya onde xinañu'u kuiti ma. Vaa ndijin chi kuiti masu ka jini ni naxe ká'an tnu'u Su'si o a sukan ni ndo'o Elías ma, nuu ni ndakune'e de Su'si ma te ni xtekuechi de ñuu Israel ma. Vaa ni ka'an de:

³ “Iya Tátununi, tee ka ndakaxtnu'u tnu'u ni wa'a ni ma, ni ka ja'ni i de. Te ni ka xnaa i nuu altar nuu ni ka yo ndachiñu'u ña'a sa ma. Te maa in-nka sa ni kendoo, te ka ndanduku ña'a i ja jin ka'ni ña'a i”, kúu de jiña'a de.

⁴ ¿Te naxe ni ndakone'e ya sukan ni jikan-tnu'u de ma? “¡Má ko ndi ini ni! Neva'a siin sa uja mil tee ñatuu jinkuiñi jiti-ka nuu Baal ma ja masu Su'si kúu ma”, kúu ya jiña'a ya.

⁵ Te suni sukan tna kúu kivi ya'a, ja neva'a siin ya jaku ñayii ni kaji ya ja skuta'vi ya i ja vii ja va'a ma.

⁶ Te nú in ja skuta'vi ya i kúu, te masu kuechi ja ka sa'a i ja va'a ma kúu chi ja kúnda'vi ini ña'a ya kúu ja taa ya ma. Vaa nute kuechi ja vivii ka sa'a ka kuu o ma kúu ja ni kaji ña'a ya a chi masu ja skuta'vi ña'a ya ko kuu.

⁷ ¿Te naxe jin ka'an o? Ñayii ñuu Israel ma ñatuu ni kuu jin ndani'i i nawa ka ndanduku i ma, kovaa ñayii ni ndakaji ya ma chi ni ka ndani'i i. Te ndaka-ka ñayii ñatuu ni ndakaji ya ma, su'va ni ka ndundee-ka ini i.

⁸ Sa'a ndee nuu tutu Su'si ma: “Su'si ma, ni wa'a ya tnu'u ja jin ko kuneé jin ko ku-uun-nka i. Visi ka nde'ya i, kovaa masu jin kuni i. Te visi ka niniso'o i, kovaa masu jin jaku'ni ini i onde vitna.”

⁹ Te David ma, sa'a ni jiña'a de nuu Su'si ma: Sa'a ni ja viko ka sa'a i ma,

te nduu nuu jin ndake'en su'va tna'a i, nuu
jin nduva i,
te jin ndani'i jin ndatna'a maa i
sukan ni ka yo sa'a i ma.

¹⁰ Te má jin kundijin-ka nuu i ma,
sukan-va'a má jin konde'ya-ka i,
te jin ndatoso yata i ma ni-kani ni-jika.

¹¹ ¿Te naxe ka'an sa ja sukan? ¿Ñayii ñuu Israel
ma, ni ka jaku'un i in yuu, sukan-va'a jin nduva i
te ma jin ndakoo-ka i? ¡Ña'a kuiti! Kovaa kuechi
ja ñatuu ka kukanu ini i Su'si ma, te chukan kúu
ja ni ndanune ja jin ndani'i ta'vi ñayii masu judío
ka kuu i ma, sukan-va'a jin kukueñu ini ñayii ñuu
Israel ma.

¹² Te kuechi ja ñatuu ni ka kukanu ini i Su'si ma
te ni ka skenaa i maa i ma, te ni ka nduxiku-ka
ñayii masu ñuu Israel ka kuu i ma ja ka iyo i ñuu
ñayivi a. ¡Kovaa naka va'a-ka jin ko kuu o, nuna jin
ndakandija ñayii ñuu Israel ma sukan kúni Su'si
ma!

¹³ Kovaa ká'an sa nuu ndijin ja ka kuu ni ñayii
masu ñuu Israel ma, vaa kuechi ja saña kúu tee ni
tetniñu Su'si ma nuu ndijin. Te chukan kúu ja sii
ini xeen jinukuechi sa nuu tniñu ni tetniñu ña'a
Su'si ma,

¹⁴ sukan-va'a xi ma sa'a sa ja jin kukueñu ini ñayii
ñuu sa ma, te jin ndanduku tna i Su'si ma, te jin
ndani'i ta'vi jaku i.

¹⁵ Vaa nú kuechi ja ni ka skenaa i maa i ma, te ni
ndumani Su'si ma ji'in ñayii ñuu ñayivi a, ¿te naxe
ko kuu-ka kivi ndakuan-ta'vi ña'a Su'si ma? ¡Kuiti
jin ndateku i ja ka kuu i ñayii kuenda tnu'u ja ni
ka ji'i i ma!

16 Vaa nú yo'o ja ka kuu o xinañu'u ma nuu Su'si ma, in ja va'a ja vii kúu, suni sukan jin ko kuu ñayii sandi'i-nka ma. Vaa nú ja vii ja va'a kuu yo'o yutnu ma, suni sukan ka kuu tna nda'a tnu ma.

17 Vaa jaku nda'a tnu ma ni xtandiyo Su'si ma, te ndijin ja ka kuu ni nda'a tnu olivo yuku ma, te ni ndatenee ña'a ya nuu ni ka yo ndenée nda'a maa tnu ma, te ni ndachindee ña'a yo'o tnu ma ji'in xikui ja too yika tnu ma.

18 Chukan kúu ja másu ko kani ini ni ja maa ni kanuu-ka sana nda'a maa tnu ja ni xtandiyo Su'si ma. Vaa jini ni ja masu maa nda'a tnu ma chindee yo'o tnu ma, vaa ko kani ini ni sukan. Su'va yo'o tnu ma chindee nda'a tnu ma, te sukan-ni ka kuu nda'a tnu ma ka kuu ni.

19 Te chukan kúu ja máko kani ini ni sa'a: "Ni xtandiyo Su'si ma nda'a maa tnu ma, sukan-va'a ndatenee ña'a ya yo'o."

20 Chi vaa kuechi ja ñatuu ni ka kukanu ini i Su'si ma, te ni xtandiyo ya i. Kovaa ndijin chi já ka ndenée va'a ni, kuechi ja ka kukanu ini ni ya a. Chukan kúu ja máko jin ko sa'a vixi ni maa ni, su'va jin koyu'u ni, te máko jin ko sa'a ni in ja ñatuu játna ini Su'si ma.

21 Vaa nú Su'si ma, ñatuu ni sakanu ini ya nda'a maa yutnu ma, te suni ndijin tna, masu sakanu ini ña'a ya, nú ma jin ko sa'a ni sukan kúni ya ma.

22 Jin konde'ya ni ja Su'si o a, iya va'a ini kúu ya, te suni ndakan ya kuenda nuu o, te sa'a ndija ya ja jin ndachunaa ñayii ni ka xndoo ya ma. Kovaa va'a ini ya ji'in ndijin, nuna jin ko sa'a jin ko kuu ni ja va'a nuu ya. Kovaa nú ña'a, te suni xtandiyo tna ña'a ya.

23 Te suni tna ñayii yukan, nuna jin ndakani jin ndaka'vi ini i te jin ndakukanu ini i ya chi ndatenee ya i yika tnu ma. Vaa Su'si ma chi kuu ndatenee ya i yika tnu ma.

24 Vaa ndijin ma chi nda'a tnu olivo yuku ma-ni ka kuu ni, te ni ndatenee ña'a Su'si ma yika tnu olivo va'a ma. Kovaa nute ñayii ma chi masu sa'a i sukan. Te nú sukan, ¡kuiti nda'a maa tnu olivo ma, su'va ka iyo i ja kuu jin nukondenee i yika yutnu ni ka te'nde i ma!

25 Ndijin ja ni ka nduu o sa'ya Su'si o a, kúni sa ja jin kuni ni tna'a ja ni ka iyo yu'u te ñatuu ni ka yo jini o ma, sukan-va'a vitna, te máko jin kani ini ni ja maa ni ka kuu ñayii ka ndanuu-ka. Vaa sa'a ni ka ndo'o jaku ñayii ñuu Israel ma ja ñatuu ni ka kukanu ini i Su'si ma, te ni ka sa'a ndee-ka i ini anua i ma. Te sukan-ni jin ko kuu i onde ndi'i ñayii ka iyo ja jin kukanu ini i Su'si ma jin kandija sukan kúni ya ma, ja ka kuu i ñayii masu ñuu Israel ma.

26 Sani te ndaka ñayii ñuu Israel ma, jin ndani'i ta'vi i sukan ndee nuu tutu Su'si a:

Ñuu nani Sion ma kenda iya sa'a ja jin kaku ñayii ma,

te xtandaio ya ndaka ja u'vi ni ka yo sa'a, ni ka yo kuu sa'ya tata Jacob ma.

27 Sa'a skuiso sa ja jin ko kuu sa ji'in i, kivi kenda ja xnaa sa kuechi i ma, kúu ya ká'an ya.

28 Te vitna, te ka kaxtnu'u sa tnu'u vii tnu'u va'a nuu ni a, te ñatuu ka kunimani i nuu Su'si ma, vaa ka kukueñu ini i ja ni sa'a Su'si ma ja jin ndani'i ta'vi ndijin ma. Kovaa Su'si ma, ni ndakaji ya i, te

kútoo ya i, kuechi ja sukan ni skuiso ya nuu tna'a i tee jana'a ma.

²⁹ Vaa ja ni skuta'vi ña'a Su'si ma masu ndakan-ka ya. Vaa maa ya ni ndakana i ja jin ko kuu i ñayii ñuu ya ma, te chukan kúu ja koo ya ji'in i ni-kani ni-jika.

³⁰ Vaa sukan tna ndijin, onde xi'na-ka ma, ñatuu ni ka yo kandija ni sukan tátnuni Su'si ma, kovaa vitna ni ndakunda'vi ini ña'a Su'si ma kuechi ja ñatuu ni ka kandija maa ñayii ñuu Israel ma sukan tátnuni Su'si ma.

³¹ Te sukan tna ko kuu ñayii ya'a vitna ja ñatuu ka kandija i Su'si ma, sukan-va'a sukan ni kunda'vi ini ña'a Su'si ma ndijin, te sukan tna ndunda'vi ini ya i.

³² Vaa Su'si ma, ni wa'a ya tnu'u ja ndaka ni ji'in i, ñatuu ni ka yo kandija ni sukan ká'an ya ma te ni ka jiso kuechi ndaka o ma. Vaa sukan, sana ni ndunda'vi ini ña'a ya ndaka o.

³³ Ka'nu xeen kúu tnu'u ndichi jini Su'si ma.

Kua'a xeen tnu'u ndaa tnu'u ndija neva'a ya.

Ũni masu kuu jin jaku'ni ini o

te jin ndaka'an o sukan jani ini ya ja sa'a ya
kivi ka'nde ya tniñu in in ñayii ma,

te ni masu kuu jin jaku'ni ini o

te jin ndaka'an o sukan sa'a sukan kúu ya ja
kúu ya Su'si ma.

³⁴ Vaa: “¿Na in jáku'ni ini sukan jani ini Iya Tátnuni ma?”

Xi: “¿Na in ni ka'an-so'o nuu ya sukan sa'a sukan kúu ya ma?”

³⁵ Xi: “¿Na in nawa ni skuta'vi i Su'si ma xi-nañu'u-ka,

sukan-va'a kondetu i nawa ndani'i i?"
36 Vaa maa ya ni jani ini,
te maa ya ni sa'a,
te kuenda maa ya kúu ndaka ja iyo a.
Te nuu maa ya kóo jayiñu'u ni-kani ni-jika.
Te sukan kó kuu.

12

Sukan jin ko sa'a jin ko kuu o ja ni ka kandija o Jesucristo ma

¹ Chukan kúu ja ndijin ja já ni ka nduu ni sa'ya Su'si o a, jin kona'a ni ja sukan kúnda'vi ini ña'a ya ma, te jikan-ta'vi sa nuu ni ja ni-yu'u ni-ini ni jin ndakua'a ni maa ni nuu Su'si o ma, te ni-yu'u ni-ini ni jin kunukuechi ni nuu ya, visi ka ndo'o ka neni ni, te máko jin ko sa'a-ka ni ni-in-ka ja u'vi, su'va jin ku'un ini ni ja jin ko sa'a ni sukan játna ini Su'si ma. Vaa sukan jin ko sa'a jin ko kuu ñayii ka ndasa'a kuenda ma.

² Máko jin kondikin ni ja jin ko sa'a ni sukan ka sa'a ñayii ñuu ñayivi a. Su'va jin ndaxsama ni ja ka jani ini ni a, sukan-va'a jin nduu ni ñayii jin ko sa'a ja va'a ja ndaa, sukan-va'a jin kuni ni nde a kúu ja kúni Su'si ma, nde a kúu ja játna ini ya ma, nde a kúu ja ndaa ndija ma.

³ Vaa ja ni skuta'vi ña'a Su'si ma saña kúu ja ká'an sa nuu ndi-in ndi-in ni ja ni ka nduu o sa'ya Su'si ma: Máko jin kani ini ni ja maa ni ka kuu-ka, su'va vivii jin ndasa'a ni kuenda naxe ka iyo ka kuu ni a, ji'in nde a kúu ja ni skuta'vi ña'a Su'si ma ndi-in ndi-in ni ja jin ko sa'a ni. Te sukan jin kukanu ini ni Su'si ma, te sukan jin ko sa'a ni.

⁴ Vaa yikikuñu o a chi ka ndenée ja'a o, nda'a o, ji'in ndaka-ka ja ka neva'a o a, te ndi-in ndi-in chi siin siin ja ka sa'a i.

⁵ Te sukan ka kuu tna o, vaa kua'a xeen o kúu, te yikikuñu maa Cristo ma ka kuu ndaka o, te ndaka o chi in-ni yikikuñu ka kuu ndi-in ndi-in o ji'in tna'a o a.

⁶ Te sukan siin siin ja ni skuta'vi ña'a Su'si ma, te maa maa o ka neva'a. Nú nde o ni skuta'vi ña'a Su'si ma ja ndakaxtnu'u o tnu'u ni taa ya ma, te sukan kúkanu ini o Su'si ma, te kó sa'a o.

⁷ Te nú nde o kunukuechi, te kúnukuechi o. Xi nde o kaxtnu'u, te káxtnu'u o.

⁸ Xi nde o ndaka'an-so'o nuu tna'a, te ndaka'an-so'o nuu tna'a o. Xi nde o skuta'vi ñayii ma nawa neva'a o ma, te má ndakani ini o. Xi nde o tatnuni, te kátanuu o. Xi nde o kunda'vi ini tna'a, te kóo sii ini o ja sa'a o sukan.

⁹ Ja kutoo tna'a o ma kúu ja ûni kutoo tna'a ndija o, te másu ko sa'a-ni-nka o. Jín saxiko o ja u'vi ma, te jín kondikin o ja va'a ma.

¹⁰ Jín kutoo tna'a ndi-in ndi-in o sukan kútoo o ñayii ve'e o ma. Jín kava respetu o nuu tna'a o ma.

¹¹ Ora jiniñu'u ja jin satniñu o ma, te máko jin sa'a kuxi o maa o, su'va ni-yu'u ni-ini o jin kunukuechi o nuu Iya Tátununi ma.

¹² Jín koo sii ini o ja ka ndetu o ja jin ni'i o ma, te jín kanda o ora ka ndo'o ka neni o ma, te jín kakan-ta'vi jín kakan-ta'vi o nuu Su'si ma.

¹³ Jín kua'a o nawa ka neva'a o ma nuu tna'a o ñayii ka jiniñu'u ma. Jín kuanuu o ve'e o ma ñayii ka jiniñu'u ja jin ndoo i ma.

¹⁴ Jín ka'an o ja va'a ja jin kuu ñayii ka sondikin ña'a ma ja ñatuu ka kunimani i nuu o ma, te má jin ka'an o ja u'vi ja jin kuu i.

¹⁵ Jín koo sii ini o ji'in ñayii ka kusii ini ma, te jín konda'yu o ji'in ñayii ka nda'yu ma.

¹⁶ In-ni ja jin kani ini o, te má jin sa'a vixi o maa o, su'va jín nduku o ja jín ketna'a ini o ji'in ñayii nda'vi ka saxiko ña'a in-ka ñayii. Má jin kani ini o ja in ñayii ndichi-ka ka kuu o.

¹⁷ Máko jin ndasa'a o ja u'vi nuu ñayii ka sa'a ña'a ja u'vi ma. Ndimaa jín ko sa'a o ja va'a nuu ndaka ñayii ma.

¹⁸ Jin nduku ni naxe jin sa'a ni, sukan-va'a jin koo mani ni ji'in ndaka ñayii ma.

¹⁹ Máko jin ndachunaa maa ni ja u'vi ni ka sa'a ña'a ñayii ma, ndijin ja ka kutoo tna'a o a, su'va jin xndoo ni nuu nda'a maa Su'si ma. Vaa sa'a ká'an tnu'u maa ya a: "Maa sa ndachunaa, ká'an Iya Tátnuni ma."

²⁰ "Te ñayii ñatuu kúnimani nuu ni ma, nú kókon i, te kua'a ni ja kaa i. Te nú yíchi i, kua'a ni ndute ko'o i. Vaa nú sa'a ni sa'a, te sa'a ni ja ndakukan-nuu maa i."

²¹ Máko kua'a ni tnu'u ja kundee ja u'vi ma nuu ni, su'va ja ko sa'a ni ja va'a ma, te kundee ni nuu ja u'vi ma.

13

¹ Jin kandija ndaka ni ja ka tatnuni ñayii ka netniñu ñuu ni a, vaa maa Su'si ma ni jani ini ja jin koo ñayii jin konetniñu in in ñuu ma, te ñayii ka netniñu ma, maa Su'si ma ni sunkoo i ja jin konetniñu i.

² Te chukan kúu ja, nú na in ñatuu kándija ja ka ka'an ñayii ka netniñu ma chi ñatuu kándija i sukan ni jani ini Su'si ma. Te ñayii yukan chi iyo maa i ja ndachunaa i ja ñatuu kándija i ma.

³ Vaa ñayii ka netniñu ma, masu ka iyo i ja jin ko sa'a i ja jin koyu'u ñayii ka sa'a ja va'a ma, su'va ja jin koyu'u maa ñayii ka sa'a ja u'vi ma. ¿Kúni ni ja ma koyu'u ni ñayii ka netniñu ma? Sa'a ni ja va'a ma vi, te koo jayiñu'u ni ja sa'a ni ma.

⁴ Vaa ñayii ka netniñu ma, ñayii ka jinukuechi nuu Su'si ma ka kuu i, sukan-va'a jin koo va'a ni. Kovaa nú na in sa'a ja u'vi ma, te kóyu'u i. Vaa masu saneé sañuu-ni kúu ja ka iyo ñayii ka netniñu ma, vaa ka iyo i ja kuu jin xndo'o jin xneni i ñayii ka sa'a ja u'vi ma. Vaa ñayii ka jinukuechi nuu Su'si ma ka kuu i, te kuu jin sa'a i ja jin ndachunaa ñayii ka sa'a ja u'vi ma, te jin ndo'o jin neni i kuechi ja u'vi ni ka sa'a i ma.

⁵ Te chukan kúu ja va'a-ka na jin kandija o ja ka ka'an ñayii ka netniñu ma. Masu yika-ni ja kuechi ja kuu jin xndo'o jin xneni ña'a i ma chi kuechi ja já ka jini o sukan kúni Su'si ma ja jin ko sa'a o ma.

⁶ Te chukan kúu ja ka chuya'vi ni na tniñu ka sa'a ka kuu ni ma nuu tee ka netniñu ñuu ni ma. Vaa ñayii ka jinukuechi nuu Su'si ma ka kuu de, te ka jatanuu de ñuu ni ma.

⁷ Jin ndachunaa ni nuu ndaka ñayii xi-nuu ka tavi ni ma. Nú iyo ja jin chuya'vi ni nuu tee ka netniñu ma ja na tniñu ka sa'a ni ma, te jin chuya'vi ni. Ja ka xiko ni nuya'vi ma, te nú ka jikan de ja jin chuya'vi ni, te jin chuya'vi ni. Te jin kava respetu ni nuu de, vaa tee ka netniñu ka kuu de, te jin ka'an vii jin ka'an va'a ni ja jin kuu de.

⁸ Jin ku'un ini ni ja ni a vala máko jin kotavi ni nuu ni-in ñayii ma, te suni jin kona'a ni ja ka ndee yika ni ja vivii jin kutoo tna'a ndi-in ndi-in ni. Vaa nú kútoo tna'a o ma chi sa'a ndi'i o sukan ká'an tnu'u ni tatnuni Moisés ma.

⁹ Vaa sa'a ká'an ma: "Másu ko kivi nduu ni ji'in in-ka ñayii masu ni tnanda'a ji'in ni ma, másu ko ka'ni ni in-ka ñayii ma, másu ko sakui'na ni, másu ko ka'an ni tnu'u in-ka ñayii ma, másu ko ndiyo ini ni." Te ndaka-ka ja ni tatnuni Su'si ma ja ko sa'a o ma, te ni nduu i in-nka-ni sukan ká'an tnu'u ya'a: "Kutoo ni in-ka ñayii ma sukan kútoo ni maa ni."

¹⁰ Ja kútoo o in-ka ñayii ma kúu ja ni-in ja u'vi sa'a o in-ka ñayii ma. Te nú kúndee o sa'a o sukan chi yikuu o sa'a ndi'i o sukan ni tatnuni Moisés ma.

¹¹ Te sa'a, te ka jini o sukan ka kuu ñayii a tiempu ya'a, te chukan kúu ja ni kenda ora ja jin ndoto o, vaa kuenda tnu'u ja ka kixi o. Vaa vitna já ni kuyatni-ka kivi jin ndani'i ta'vi o ma sana kivi ni ka keja'a o ka kandija o Su'si ma.

¹² Vaa kuenda tnu'u ja ni ndukuuti-ka jakuaa ma, te ve kuyatni-ka ja ve ndii ma. Jín ko sa'a ndaa jín ko sa'a ndija o sukan ka kuu ñayii ka jika nduu ma, sukan-va'a jin kundee o nuu ja u'vi ma.

¹³ Másu jin ko kuu o ñayii jin ko kaa jin ko ko'o, te jin ko ndajini o. Ni a jin yaa o te jin ko kuneé jin ko ku-uun o. Ni a jin ko kanaa o xi ja jin ko kukueñu ini nuu tna'a o.

¹⁴ Su'va jín ku'un ini o ja maa Jesucristo iya tátnuni nuu o a, te jin ko sa'a o sukan ni yo sa'a ya ma. Te máko jin katanuu o nawa kúu ini yikikuñu o a ja sa'a o ma.

14

Sukan jin kuan-ta'vi o ñayii ñatuu jin kukanu ini va'a-ka Su'si ma

¹ Jin jaku'ni ini ni, te jin kanda ni nuu ñayii ñatuu jin kukanu ini va'a-ka i Su'si ma. Te máko jin skiti tna'a ini ni naxe ka jani ini i ma.

² Ka iyo jaku i ja ka kukanu ini i ja kuu jin kaa i ndaka. Kovaa ka iyo jaku i ja ñatuu ka kusaa ini i ja kuu jin kaa i kuñu ma.

³ Nú nde o jaa ndaka ma, te má saxiko o nde i ñatuu jaa ndaka ma, te nú nde i ñatuu jaa ma, te máko ka'an i tnu'u ñayii jaa ma. Vaa Su'si ma chi jan-ta'vi ña'a ya ndaka o.

⁴ Ndijin, ¿nde in kúu ni ja ká'an ni tnu'u in-ka ñayii jinukuechi nuu Su'si ma? Nú nukuiñi i xi ni kotuu i, kovaa nuu nda'a maa Iya Tátnuni ma iyo i. Kovaa kuiti konukuiñi va'a i, vaa kuu sa'a Iya Tátnuni ma ja kuu konukuiñi va'a i.

⁵ Te jaku ñayii ma chi ka jani ini i ja ka iyo kivi kanuu-ka te ka iyo kivi ndeva'a-ni. Kovaa jaku ñayii ma chi inuu-ni ka kuu ndaka kivi ma, ka jani ini i. Ndi-in ndi-in ñayii ma, na jin kukanu ini i sukan ka jani ini i ma, te jín sa'a i sukan.

⁶ Ñayii kándija sukan kúu in kii ma, kándija i nuu Iya Tátnuni ma. Te ñayii ñatuu kándija sukan kúu in kii ma, kándija tna i nuu Iya Tátnuni ma, te ñatuu sanuu i kivi ma. Te ñayii jaa ndaka ma, kúkanu ini i nuu Iya Tátnuni ma, vaa ndákuan-ta'vi i nuu Su'si ma, te jaa i. Kovaa ñayii ñatuu jaa ndaka ma, kúkanu ini tna i nuu Iya Tátnuni ma, te ñatuu jaa i, te ndákuan-ta'vi i nuu Su'si ma.

⁷ Vaa ni-in o ja ka ndito ka tekú o a, ka ndito ka tekú o sukan kúu ini maa o, te ni-in o kúu ja kúu ini maa o.

⁸ Vaa nú ka ndito ka tekú o, nuu maa Iya Tátununi ma ka ndito ka tekú o. Te nuna jin kúu o, nuu nda'a maa Iya Tátununi ma ndenda koo o. Te chukan kúu ja nuna jin kondito jin koteku o xi nuna jin kúu o, kovaa nuu nda'a Iya Tátununi ma ka iyo o.

⁹ Vaa Cristo ma, ni ji'i ya, te ni ndateku ya, te téku ya, sukan-va'a ko kuu ya iya tátununi nuu ñayii ni ka ji'i ma ji'in nuu ñayii ka tekú ma.

¹⁰ Kovaa ndijin, ¿nava'a ká'an ni tnu'u tna'a ni ma? ¿Te nava'a saxiko ni tna'a ni ma? Jin kona'a ni ja ndaka o jin ndenda koo nuu núkoo Cristo ma ja ndakan ya kuenda nuu o ma.

¹¹ Vaa sukan ndee tnu'u ká'an ya ma:

Ja ndaa kúu ja téku sa,

ká'an Iya Tátununi ma,

te ja ndaa kúu ja ndaka ñayii ma, jinkuiñi jiti i nuu sa,

te ndaka ñayii ma, jin ndaka'an jin ndakachi i na in kúu sa a,

kúu ya ká'an ya.

¹² Te sukan ndi-in ndi-in o jin ndakua'a kuenda nuu Su'si ma nawa ni ka yo sa'a, ni ka yo kuu o ma.

¹³ Te chukan kúu ja máko jin ko ka'an tnu'u tna'a ndi-in ndi-in-ka o. Jín ndasa'a o kuenda, te máko jin sa'a o ja jin ndakakayata tna'a o ma nuu Su'si ma.

¹⁴ Saña chi jini sa, te kúkanu ini sa Jesús Iya Tátununi ma ja ni-in ja jaa o ma iyo tne'e. Kovaa

nú maa ñayii ma, jani ini i ja iyo tne'e ja jaa i ma chi sukan iyo, kuechi ja sukan jani ini maa i ma.

¹⁵ Kovaa nú kuechi tna'a ja jaa o ma te sa'a o ja kuxii ini tna'a o ma chi masu nde sa'a o sukan ka sa'a ñayii ka kutoo tna'a ma. Máko sa'a ni ja kuechi ja ndeyu ma-ni, te skenaa in ñayii ma maa i, te vitna ja já ni ji'i Cristo ma nuu tniñu tna i ma.

¹⁶ Nú ña'a, te jin ka'an i tnu'u ni, visi ja va'a kúu ja sa'a ni ma.

¹⁷ Vaa nuu tátnuni Su'si ma, masu ja nawa kaa o xi nawa ko'o o kúu chi ña'a. Su'va ja jin ko sa'a ndaa jin ko sa'a ndija o te jin koo mani o te jin koo sii ini o kúu, vaa ka iyo o ji'in Xtumani Ndios ma, te sukan kúni ya ja jin ko sa'a o.

¹⁸ Vaa nuna sa'a o sa'a nuu Cristo ma chi sa'a o ja játna ini Su'si ma, te onde ñayii ma chi jin ka'an va'a jin ka'an vii i ja kuu o.

¹⁹ Te chukan kúu ja jín ko sa'a o tna'a ja sa'a ja jin koo mani o ma, te sukan, te jín chindee o tna'a o ma, te jín jaku'ni-ka ini ndaka o, te jín koo va'a-ka o nuu Su'si ma.

²⁰ Vaa ja ndaa kúu ja ndaka ja kaa o ma chi ka iyo vii ka iyo va'a i nuu Su'si ma, kovaa ja u'vi kúu nú na in na sa'a ja ndakakayata tna'a i ma nuu Su'si ma ja kuechi ja ndeyu jaa i ma. Te chukan kúu ja máko sa'a ni ja kuxii ini tna'a ni ma te ndakakayata i nuu Su'si ma ja kuechi ja jaa o ma.

²¹ Va'a-ka kúu ja máko kaa o kuñu ma, te máko ko'o o ndixi ma, sukan-va'a máko sa'a o ja xtaya tna'a o ma te ndakiti ini i te kakayata i nuu Su'si ma.

²² ¿Kúkanu ini ni nuu Su'si ma ja kuu kaa ni? Sukan kani ini maa ni nuu Su'si ma. Vaa ja va'a

kúu ñayii ñatuu nawa ndaxtekuechi ña'a ja jani ini i ja kuu sa'a i ma.

²³ Kovaa ñayii jani in jani uu ini te ñatuu kúkanu ini i nuu Su'si ma tna'a ja jaa i ma chi jiso kuechi i, vaa ñatuu kúkanu ini i nuu Su'si ma ja sa'a i ma. Te ndaka ja sa'a o ma, te nú ñatuu kúkanu ini o nuu Su'si ma chi jiso kuechi o nuu ya.

15

¹ Chukan kúu ja yo'o ja ni ka jaku'ni-ka ini o nawa kúni Su'si ma ja jin sa'a o ma, te jín kanda o nuu ñayii ñatuu jin jaku'ni-ka ini naxe jin ko sa'a i nuu Su'si ma, te jín chindee o i, te máko jin sa'a o sukan ka jatna ini maa o ma.

² Su'va ndi-in ndi-in o sa'a ja va'a ja kuu tna'a o ma tna'a ja chindee ña'a ja jin koo va'a i nuu Su'si ma.

³ Vaa ni a Cristo ma, masu ni sa'a ya ja játna ini maa ya ma, su'va maa ya ni ndo'o sukan ndee nuu tutu Su'si ma: "Tnu'u ndeva'a ni ka yo ka'an i nuu ni ma, kuenda tnu'u ja nuu maa sa ni ka yo ka'an i." Sa'a ká'an.

⁴ Vaa ndaka ja ndee nuu tutu Su'si ma onde xi'na-ka ma, já ka ndee i sukan-va'a jin skua'a o, te jin ndani'i o tnu'u kanu ini nuu tutu ya ma, te kava kuee ini o, te kukanu ini o ja ni'i o ja vii ja va'a taa Su'si ma.

⁵ Vaa Su'si ma kúu iya sa'a ja kava kuee ini o, te maa ya, na taa tnu'u kanu ini, te na sa'a ya ja inuu jin kani ini ndaka o sukan kúu maa Cristo Jesús ma,

⁶ sukan-va'a in-ni ja jin kani ini o, te inuu jin kata o te jin ndachiñu'u o Su'si o Yuva Jesucristo iya tátununi nuu o a.

⁷ Te chukan kúu ja jín kuan-ta'vi nuu tna'a ndi-in ndi-in o, sukan ni jan-ta'vi tna ña'a Cristo ma, sukan-va'a kóo jayiñu'u Su'si ma.

⁸ Vaa ká'an sa ja Cristo ma, ni kii ya ja ni jinukuechi ya nuu ñayii judío ma, sukan-va'a kaxtnu'u ya tnu'u ndaa tnu'u ndija Su'si ma te sa'a ya sukan ni skuiso Su'si ma nuu tna'a o ñayii jana'a ma,

⁹ te sukan-va'a ñayii masu judío ka kuu i ma, te jin ndachiñu'u i Su'si ma iya nda'vi ini ma. Vaa sa'a ndee nuu tutu ya ma:

Te chukan kúu ja ndaka'an ndakachi sa nuu ñayii masu judío ka kuu i ma ja sa'a ja kúu ni a, te kata sa nuu maa ni.

¹⁰ In-ka nuu ká'an sa'a:

Ndijin ja masu ñayii judío ka kuu ni, jin ndusii ini ni ji'in ñayii kúu ñuu ya ma.

¹¹ Te in-ka nuu ká'an sa'a:

Ndaka ñuu ma, jín ndachiñu'u i Iya Tátununi ma, te ndaka ñuu ma jín kata nuu ya.

¹² Te sa'a ni ndaka'an tna Isaías ma:

Koo in Sa'ya tata Isaí ma,

te ndokuiñi ya ja tatnuni ya nuu ñayii ñuu ñayivi a,

te nuu maa ya jin kukanu ini ndaka ñuu ma, kúu de ká'an de.

¹³ Te maa Su'si ma na sa'a ja jin kukanu ini o ya ma, te maa ya na sa'a ja jin koo sii ini xeen o te jin koo mani o, ja ka kandija o ya ma, sukan-va'a ja maa tnu'u ndee tnu'u ndatnu Xtumani Ndios ma,

te sa'a ya ja jin kukanu ini xeen-ka o ja jin ni'i o ja taa ya ma.

¹⁴ Ndi jin ja ni ka nduu o sa'ya Su'si o ma, kúkanu ini sa ja ka kunda'vi ini tna'a xeen o, te jâ ka jini ni ndaka tnu'u ndaa tnu'u ndija ma, sukan-va'a kuu jin ndaka'an-so'o nuu tna'a ndi-in ndi-in ni te jin ndakani ichi tna'a ni.

¹⁵ Kovaa ja maa ja vii ja va'a ni skuta'vi ña'a Su'si ma, te ni kusaa ini sa ja tee sa jaku-ni tnu'u ya'a nuu ni, sukan-va'a jin kona'a ni,

¹⁶ vaa maa Su'si ma ni sacargu ña'a ja kunukuechi vii kunukuechi va'a sa nuu Jesucristo ma ja kaxtnu'u sa tnu'u vii tnu'u va'a ya ma nuu ñayii masu judío ka kuu i ma, sukan-va'a jin ko kuu i ñayii jin ko sa'a ja játna ini Su'si ma, te ja maa Xtumani Ndios ma, te jin xndoo i ja u'vi ma.

¹⁷ Chukan kúu ja kútachi xeen sa ja káxtnu'u sa tnu'u Cristo Jesús ma, vaa sukan, te jinukuechi sa nuu Su'si ma.

¹⁸ Masu nawa kúsaa ini sa ja ká'an sa, nú masu ja tna'a ja ni sa'a maa Cristo ma, vaa maa ya ni jatniñu ña'a ya ja ni ka'an sa nuu ñayii masu judío ka kuu i ma, sukan-va'a jin kandija i nuu Su'si ma, te maa ya ni taa ndaka tnu'u ni ka'an sa ma ji'in ndaka ja ni sa'a sa ma.

¹⁹ Te onde Jerusalén ma ji'in yuñuu ma, te onde ñuu Ilírico ma, ni-ka'nu ni ja'an sa, te ja maa Xtumani Ndios ma, te ni kaxtnu'u sa tnu'u vii tnu'u va'a Cristo ma, te maa ya ni kaxtnu'u tnu'u ndee tnu'u ndatnu ya ma, vaa kua'a milagru ni sa'a ya ñuu nuu ni ja'an sa ma.

²⁰ Te sukan ni tnuñu sa ja ni kaxtnu'u sa tnu'u vii tnu'u va'a Su'si o a nuu ñayii ñatuu jin kuni-ka

Cristo ma, nuu ñatuu ki'in-ka ñayii jin kaxtnu'u i tnu'u Su'si o a, sukan-va'a ma ndatnii sa tniñu ni skeja'a in-ka ñayii ma.

²¹ Vaa sa'a ndee nuu tnu'u Su'si a:

Ñayii ñatuu nama uun ni kenda in ñayii ja káxtnu'u i na in kúu Su'si ma, te jin kuni i,
te ñayii ñatuu nama uun ni ka jiniso'o i na in kúu ya ma, te jin jaku'ni ini i.

²² Te sa'a ni jatanuu sa, chukan kúu ja kua'a jichi ñatuu ni kuu ja jaan sa jan koto ña'a sa.

Kúni Pablo ma ja ki'in de ñuu Roma ma

²³ Kovaa vitna, ñuu ya'a, masu ndenu iyo-ka ñuu nuu kaxtnu'u sa tnu'u Su'si a, te já iyo kua'a kuiya ja kúu ini sa ja jaan sa nuu ka iyo ni a.

²⁴ Chukan kúu ja kivi ki'in sa ñuu España ma, te jaan sa nuu ka iyo ni a, vaa kúni sa ja kuni ña'a sa kivi ya'a sa yukan. Te nú ni jinu ni ka ndatnu'u sii ini o ma, te jin koo ni jin ndachu'un ichi ña'a ni ichi nuu ki'in sa ma.

²⁵ Kovaa vitna ki'in sa ñuu Jerusalén ma, sukan-va'a chindee sa ñayii já ni ka kandija Su'si ma te ni ka xndoo i ja u'vi ma.

²⁶ Vaa ñuu Macedonia ya ji'in ñuu Acaya ya, ni ka xtutu tna'a o ya jaku xu'un ja ki'in nuu tna'a o ñayii ka kunda'vi ka iyo ñuu Jerusalén ma, ja ñatuu-ka na ja u'vi ka sa'a i ma.

²⁷ Ni ka jani ini i ja va'a-ni kúu, vaa iyo ja ka tavi i nuu ñayii judío ma, vaa ja maa ñayii yukan, te ni ka kuta'vi tna'a i ja ka jiniñu'u ini anua i ma, te chukan kúu ja iyo ja jin ndachindee tna i ñayii yukan nawa ka jiniñu'u i ja jin kaa jin ko'o i ma.

²⁸ Chukan kúu ja nú ni kuu ni sa'a sa sukan, te nú ni jinu ni ndakua'a sa ja jin tetniñu i ma, sani te jaan sa nuu ka iyo ni a ichi ki'in sa ñuu España ma.

²⁹ Vaa jini sa ja nuna jaan sa nuu ka iyo ni a chi jaan sa ji'in kua'a xeen ja vii ja va'a, sukan ká'an tnu'u Cristo ma.

³⁰ Te ja maa Jesucristo iya tátuni nuu o a, ji'in ja sukan sa'a Xtumani maa ya ma ja jin kutoo tna'a o ma, te jikan-ta'vi sa nuu ni ja ni ka nduu o sa'ya Su'si o a ja jin chindee ña'a ni ja jin kakan-ta'vi ni nuu Su'si ma ja kuu sa,

³¹ sukan-va'a na kaku sa nuu ñayii ñatuu ka kuni ja jin kandija i Cristo ma ja ka iyo i ñuu Judea ma, ji'in ja na jin kuan-ta'vi tna'a o ñatuu ka sa'a-ka ja u'vi ma ja ka iyo i ñuu Jerusalén ma ja jin tetniñu ñayii ya'a,

³² sukan-va'a ja maa Su'si ma, te sii ini kenda sa nuu ka iyo ni a, te jin ndatatu ini anua ndaka o jaku kivi jin koo kaa o ma.

³³ Te maa Su'si iya sa'a ja ka iyo mani o a, na koo ya ji'in ndaka o. Te sukan kó kuu.

16

Ndákan-tnu'u ñaña'a Pablo ma ñayii ka kandija Su'si ma ja ka iyo i ñuu Roma ma

¹ Te suni káxtnu'u sa ja kenda ku'va o Febe a, ña'a jinukuechi nuu ñayii ka kandija Su'si ma ja ka iyo i ñuu Cencrea ma.

² Te ja maa Iya Tátuni ma, te jin kuan-ta'vi ni ña, sukan iyo ja jin ko sa'a o ja ka kuu o ñayii ñatuu ka sa'a-ka ja u'vi ma. Te jin chindee ni ña ndeva'a-ni

nawa jiniñu'u ña, vaa maa ña chi chindee ña kua'a xeen ñayii, te ni chindee tna ña'a ña saña.

³ Te jin ndakua'a tna ni nchuxi ña'a kúu Priscila ma ji'in yii ña Aquila ma, vaa ka jinukuechi de ji'in ña ja ka kaxtnu'u de tnu'u Cristo Jesús ma nuu ñayii ma, sukan sa'a tna sa a.

⁴ Vaa ñatuu ni ka ndi ini de ji'in ña, visi na jin kúu de nuu tniñu sa. Te masu maa in-ni sa ndáquan-ta'vi nuu de ji'in ña chi ndaka ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si o a ja masu judío ka kuu i ma ja ka iyo i ndaka ñuu ma.

⁵ Jin ndakua'a tna ni nchuxi ndaka ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si a ja ka ndatna'a i ve'e de ma. Te suni jin ndakua'a tna ni nchuxi tee ka kutoo xeen o a, tee nani Epeneto a tee xinañu'u ni kandija tnu'u Cristo ma ja ni ka iyo de ñuu Acaya ma.

⁶ Jin ndakua'a tna ni nchuxi ña'a nani María a, ña'a satniñu xeen ja jin kuu maa ni a.

⁷ Jin ndakua'a tna ni nchuxi tee kúu Andrónico a ji'in tee kúu Junias a, tee ni ka yinee ji'in sa vekaa ma, vaa vivii ka ka'an tee ni tetniñu Cristo ma ja jin kuu de, te xi'na-ka maa de ni ka kukanu ini Cristo ma sana saña.

⁸ Suni jin ndakua'a ni nchuxi tee kúu Amplias a tee ka kutoo xeen o ja ka iyo o nuu maa Iya Tátunni ma.

⁹ Jin ndakua'a ni nchuxi tee nani Urbano a, tee ka jinukuechi ji'in sa ja ka kaxtnu'u sa tnu'u Cristo Jesús a nuu ñayii ma. Te jin ndakua'a tna ni nchuxi tee kúu Estaquis a, tee ka kutoo xeen o ma.

¹⁰ Jin ndakua'a tna ni nchuxi tee kúu Apeles a, tee ni kundee nuu tnundo'o tnuneni ma, te vitna núkuiñi va'a de nuu Su'si o a. Jin ndakua'a tna ni

nchuxi ñayii ka iyo ve'e tee kúu Aristóbulo a.

¹¹ Jin ndakua'a ni nchuxi tee kúu Herodión a, ja kúu de tna'a sa ma. Jin ndakua'a ni nchuxi ñayii ka iyo ve'e Narciso a, ñayii ka iyo nuu nda'a Iya Tátununi a.

¹² Jin ndakua'a ni nchuxi nuu Trifena a ji'in Trifosa a, ña'a ka satniñu nuu Iya Tátununi a. Jin ndakua'a ni nchuxi ña'a nani Pérsida a, ña'a satniñu xeen nuu Iya Tátununi a, ña'a ka kutoo o a.

¹³ Jin ndakua'a ni nchuxi tee nani Rufo a, tee ni ndakaji ña'a Iya Tátununi ma, ji'in si'i de a ña'a kuenda tnu'u ja si'i sa kúu ña ma.

¹⁴ Jin ndakua'a ni nchuxi tee nani Asíncrito a, ji'in tee nani Flegonte a, ji'in tee nani Hermas a, ji'in tee nani Patrobas a, ji'in tee nani Hermes a, ji'in tna'a o ni ka nduu sa'ya Su'si o a ja ka iyo i ji'in de a.

¹⁵ Jin ndakua'a ni nchuxi tee nani Filólogo a, ji'in ña'a kúu Julia a, ji'in tee nani Nereo a, ji'in ku'va de a, ji'in tee nani Olimpás a, ji'in ndaka ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si o a ja ka iyo i ji'in de a.

¹⁶ Ka ndakan-tnu'u ñaña'a ña ndaka ñayii ni ka kandija Cristo a ja ka iyo i ndaka ñuu ya. Te jin ndakua'a tna'a ndi-in ndi-in ni nchuxi, te kó kuu in tnu'u mani.

¹⁷ Kovaa jikan-ta'vi sa nuu ni ja ni ka nduu ni sa'ya Su'si o a, te jin konde'ya va'a ni nde ñayii ka sa'a ja ka kusiin jaku ñayii ma te ñatuu ka kandija-ka i sukan ni ka kutu'va i onde xinañu'u ma. Te máko jin ketna'a ini ni ji'in ñayii yukan.

¹⁸ Vaa ñayii yukan chi masu ka jinukuechi i nuu Jesucristo iya tátununi nuu o a, nú masu ja ka ndi ini i kúu ja jin ni'i i ja jin ku'un chii i ma-ni.

Te vivii ka ka'an i, te ka xnda'vi i ñayii ñatuu ka ndasa'a kuenda ma.

¹⁹ Kovaa ja ka kuu ndijin, nuu ndaka ñayii ma ni kenda tnu'u ja sukan ka kandija ni a, te chukan kúu ja kúsii ini xeen sa ja sukan ka kuu ni a. Kovaa kúni sa ja jin ko kuu ni ñayii ndichi, sukan-va'a jin sa'a ni ja va'a ma, te máko jin ko kuu ni ñayii jin ko sa'a ja u'vi ma.

²⁰ Te maa Su'si iya sa'a ja ka iyo mani o a, masu kua'a-nka kivi, te sa'a ya ja chíi ja'a ni a kendoo tachi ma, te úni jin kuiñu ni i.

Te ja vii ja va'a ni skuta'vi ña'a Jesucristo iya tátnuni nuu o a ndimaa kóo nuu ka iyo ndaka ni a.

²¹ Ka ndakan-tnu'u ñaña'a ña Timoteo a, tee ka kaxtnu'u ji'in sa tnu'u Su'si a, ji'in tee nani Lucio a, ji'in tee nani Jasón ya, ji'in tee nani Sosípater ya, tee ka kuu tna'a sa ya.

²² Maa sa nani Tercio, tee ni tee carta ya'a ja ni tatu ña'a Pablo a, te ja maa iya tátnuni nuu o a, te ndákan-tnu'u ñaña'a tna ña'a sa.

²³ Te ndákan-tnu'u ñaña'a ña tee nani Gayo a, tee tánuu ve'e de ya ja ndóo saña ja kúu sa Pablo a. Te tánuu de ve'e de ya ja ka ndatna'a ndaka sa ja ka kuu sa ñayii ni ka nduu sa'ya Su'si o a. Te ka ndakan-tnu'u ñaña'a ña Erasto a tee tnii xu'un ñuu a, ji'in ñani o tee nani Cuarto a.

²⁴ Te ja vii ja va'a ni skuta'vi ña'a Jesucristo iya tátnuni nuu o a na koo ji'in ndaka ni, te sukan kó kuu.

²⁵ Jayiñu'u kóo nuu Su'si iya kuu sa'a ja jin konukuiñi va'a ni ma, sukan ká'an tnu'u vii tnu'u va'a Jesucristo ma ja ni kaxtnu'u sa ma, tna'a ja ni yo iyo yu'u onde kivi vee o ma.

²⁶ Te ni sa'a ya ja vitna, te ni ka jini o, vaa maa Su'si ma iya iyo ni-kani ni-jika ma ni tatnuni ja jin tee tee ni ka yo ndakaxtnu'u tnu'u ni yo wa'a ya ma, kovaa ñatuu na in ni jaku'ni ini. Te suni maa i ndákaxtnu'u ya nuu ndaka ñayii a onde vitna, sukan-va'a jín kandija i sukan kúni Su'si ma te jín kukanu ini i ya.

²⁷ Ja maa Jesucristo ma, te nuu maa in-ni Su'si iya ndichi ma na koo jayiñu'u ni-kani ni-jika. Te sukan kó kuu.

Tnu'u vii tnu'u va'a Su'si ma
New Testament, Psalms and Proverbs in Mixtec,
Magdalena Peñasco (MX:xm:Mixtec, Magdalena
Peñasco)

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Magdalena Peñasco

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Magdalena Peñasco [xm], Mexico

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Magdalena Peñasco

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jul 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

e406ad16-26c0-570c-b2a2-463185e3fb73